

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 7 FEBRUARI 1934

No. 945

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

INHOUD.

Blz.

HET JONGSTE JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER door Prof. Dr. A. O. Holwerda	136
De Amsterdamsche zee- en luchthaven in 1933	137
Dollar-stabilisatie? door C. A. Klaasse	140
Landbouw en industrie door C. J. Ph. Zaalberg	142
Het cadeaustelsel in Nederland door J. A. Coltof	144
Beschouwingen over steenkolen in 1933 I	145
RUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Deutsche arbeidsdienst door Dr. Georg Böse	146
AANTEKENINGEN:	
Een beschouwing over de Engelsche geldpolitiek....	148
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	150
De Nederlandsche kapitaalmarkt in 1933	150
Koffie-statistiek over Januari 1934	150
ONTVANGEN BOEKEN	150
MAANDLIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	147
STATISTIEKEN	151—154
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

6 FEBRUARI 1934.

De geldmarkt heeft den invloed van den nieuwen toestand in Amerika ondervonden. De onzekerheid over wat er gebeuren gaat, maakte, dat de geldgevers zich meer terughielden. De koers voor privaat-disconto is dan ook aangetrokken en kwam gisteren op $\frac{9}{16}$ pCt. Call $\frac{1}{4}$ pCt. Prolongatie 1 pCt.

De door President Roosevelt uitgevaardigde decreten hebben ons de zoozeer begerde zekerheid nog niet gebracht. De nog tamelijk onverwachte vaststelling van de waarde van den Dollar op 59.06 pCt. van zijn oude waarde, heeft heel wat beweging in de wissel- en goudmarkt gebracht. Tot nu toe zijn de resultaten nog niet zoodanig, als men in Amerika wel verwacht moet hebben. Ruim berekend komen de goudpunten van den nieuwen Dollar voorloopig op ongeveer 1.46 en 1.48 te liggen. Donderdag, den eersten marktdag na het bekend worden van het besluit, opende de Dollar op 1.52 $\frac{1}{2}$; er bleef geregeld vraag bestaan, die gisterenmiddag vooral voor Dollars en Ponden een zeer dringende werd, waardoor een prijs van 1.59 bereikt werd; slot 1.57 $\frac{1}{2}$. Van alle zijden wordt goud ten verkoop naar Amerika gezonden, wat bij den nieuwen goudprijs van \$35 aanzienlijke baten belooft af te werpen. Vooral bij de Banque de France worden groote posten goud aangevraagd voor expeditie naar Amerika; veel scheepsruimte is reeds gereserveerd. De verzekering van al deze zendingen geeft nogal eens moeilijkheden, omdat de assurantie voor de verschillende schepen limites hebben vastgesteld. Waar men er toch niet geheel gerust op is, hoe in de toekomst de houding van Frankrijk inzake het goud zal blijken te zijn, hebben verschillende bankiers het bij de Banque de France opgevraagde goud naar Londen overgebracht in afwachting van de verdere expeditie naar Amerika. De vraag naar Fransche Francs deed den koers hier van 9.78 tot 9.79 oploopen. De Nederlandsche Bank heeft goud voor Frankrijk disponibel gesteld. In gevallen, waarin bleek, dat de door verkoop van dit goud gecreëerde Francs zouden moeten dienen om goudzendingen naar Amerika te financieren, moet fiat door De Nederlandsche Bank geweigerd zijn. Het is echter heel wel mogelijk, dit soort zaken te doen, zonder bij de Bank om goud te moeten aankloppen. Zooals gezegd, waren Ponden hier vooral gisterenmiddag heel sterk gevraagd (voor Fransche rekening). Geopend op 7.77 is de koers eerst tot 7.51 ingezakt; hierop volgde een herstel tot 7.61. Gisterenmiddag is de koers echter tot 7.85 opgelopen; slot 7.81. De $\frac{\$}{f}$ koers wordt de laatste dagen op 4.94 vastgehouden. Ponden tegen Fransche Francs 79.50—77.70—79.50. Marken waren gisteren zeer sterk aangeboden; van 59.— kwam de prijs op 58.70. Belga's noteerden 34.68—34.75. Zwitsersche Francs waren lager: 48.23—48.15. Lires onveranderd 13.08. Peseta's 20.— tot 20.15. Scandinavische koersen fluctueerden met het Pond, Kopenhagen 34.75, Oslo 39.10, Stockholm 40.10. Canadeesche Dollars 1.56.

Op de termijnmarkt is het disagio van het Pond verdwenen en heeft voor een agio plaats gemaakt; één- en drie-maands noteerden tenslotte $\frac{1}{2}$ resp. $1\frac{1}{4}$ boven constant. Termijndollars waren $\frac{1}{2}$ en $\frac{5}{8}$ c. onder kassa. Het kleine verschil tusschen één- en drie-maands komt voort uit het feit, dat er voor Kassadollars tegen korten termijn veel vraag was, teneinde de goudzaken te kunnen uitvoeren.

Op de goudmarkt heeft het, zooals te begrijpen valt, gespannen. Waar goud tegen alle valuta's zoozeer is 'geapprecieerd, zou men er in zekeren zin van kunnen spreken, dat men tijdelijk los van het goud 'is. Gisteren werden hier prijzen van f 17.20 biedend vernomen, terwijl in Londen een prijs van 140/- werd gefixeerd. Bij een goudprijs van \$35 en een Dollarkoers van 1.58, maakt men dan bruto bijna f 1778 per KG., waaruit blijkt, dat deze transacties ook zelfs nog bij deze sterk verhoogde goudprijzen zeer loonend zijn. Gouden munten waren natuurlijk eveneens zeer gezocht: Eagles 2.53, Sovereigns 12.40. Gouden tientjes deden f 10.30 à f 10.40.

HET JONGSTE JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER.

Het verslag van de Verzekeringskamer over de ontwikkeling en de bedrijfsuitkomsten van het levensverzekeringsbedrijf verschijnt steeds met zoo bekwaamen spoed, dat einde 1933 het verslag over 1932 ter tafel ligt. Bij een zich zoo rustig en gestadig ontwikkelend bedrijf zijn de cijfers dan nog van voldoende actualiteit om daar een oogenblik bij stil te staan.

Het levensverzekeringsbedrijf blijft zich, crisis en malaise ten spijt, ontwikkelen in omvang en betekenis. De totale verzekeringsstand, ultimo 1931 groot f 3835 millioen, steeg in 1932 tot f 3870 millioen. Verwacht mag worden, dat het jaar 1933 een zelfde, vermoedelijk zelfs nog een iets beter beeld toont. Gemeten aan de premie-ontvangst, ruim f 100 millioen jaarpremie en f 10 tot f 15 millioen koopsommen, deed 1932 een zèer geringen terugslag zien, een bewijs, dat er een zekere voorkeur voor goedkoopere vormen van verzekering is, dat is voor verzekeringen met meer risico- en minder spaarkarakter. De spaarpot van de verzekerden, de premiereserve, steeg echter in 1932 belangrijk en wel van f 763 tot f 810 millioen. In den vorm van beleening was daarvan eind 1932 slechts f 70 millioen opgenomen (tegen f 63 millioen einde 1931). Dit zijn alles ontwikkelingen, waarvan men vooralsnog kan verwachten, dat zij in de naaste toekomst nog eenigen tijd in denzelfden zin zullen doorgaan. De stijging van de premiereserve zal voor 1933 gunstig beïnvloed zijn door de, vooral in de tweede helft van dit jaar, duidelijk gestegen vraag naar lijfrente. Dit is een typisch symptoom, dat het langzamerhand tot het groote publiek begint door te dringen, dat het zelf beleggen van geld, goed beleggen wel te verstaan, toch niet zoo heel eenvoudig is, en dat er heel veel voor te zeggen valt, daar een ander mee te belasten, die, zooals de levensverzekeraar, dan uit hoofde van zijn bedrijf speciaal voor geoutilleerd is.

Parallel hiermede gaat, dat bij het groote publiek momenteel voor het beleggingsbedrijf der levensverzekeringmaatschappijen de grootste belangstelling bestaat, grooter dan voor bijvoorbeeld het technische deel van het bedrijf. Dit laatste is in den loop der jaren trouwens zóó geperfectionneerd, dat hierover weinig bijzonders meer te zeggen valt. Men is het er over eens, dat veiligheid en nog eens veiligheid het eenige juiste richtsnoer is; een verwijt aan de technici van het bedrijf, dat zij de premiereserve altijd zoo gaarne wat hooger wenschen te calculeeren dan volgens de theorie strikt noodig is, zal men thans niet hooren. In dit technisch conservatisme schuilt voor een niet gering deel de inwendige kracht van het bedrijf.

Hoe beleggen nu de levensverzekeringmaatschappijen de haar toevertrouwde gelden? Hiertoe knip ik het navolgende overzicht uit het jaarverslag der Verzekeringskamer (bedragen in duizendtallen):

Aard van de belegging	Boekjaar '30		Boekjaar '31		Boekjaar '32	
	Totaal	In %	Totaal	In %	Totaal	In %
Landerijenbezit	f 4.257	-.5	f 4.632	-.6	f 4.749	-.5
Gebouwenbezit	„ 31.176	3.8	„ 31.605	4.-	„ 31.272	3.5
Landerijenhyp.	„ 83.603	10.2	„ 79.925	10.-	„ 79.531	9.-
Huizenhypothek.	„ 267.133	32.5	„ 289.607	36.5	„ 303.369	34.4
Aandeelen	„ 31.381	3.8	„ 20.091	2.5	„ 20.092	2.3
Binnenl. obligat.	„ 149.001	18.2	„ 129.189	16.2	„ 166.413	18.9
Buitenl. obligat.	„ 86.694	10.6	„ 67.249	8.4	„ 60.140	6.8
Leeningen op schuldbekentenis	„ 83.066	10.1	„ 82.381	10.3	„ 108.086	12.3
Polisbeleeningen	„ 57.466	7.-	„ 63.080	7.9	„ 70.000	7.9
Deposito's	„ 2.491	-.3	„ 1.105	-.1	„ 820	-.1
Ged. in geld bij herverzekeraars	„ 2.145	-.3	„ 2.174	-.3	„ 5.879	-.7
Andere belegg. . .	„ 14.357	1.7	„ 17.297	2.2	„ 22.506	2.6
Loopende rente en huren	„ 8.061	1.-	„ 8.321	1.-	„ 8.461	1.-
Totaal	f 820.831	100%	f 796.656	100%	f 881.318	100%

Bij dit staattie behoef alléén de vrij groote post „Andere beleggingen” eenige toelichting. Voor het belangrijkste deel bestaat deze uit leeningen met garantie van Rijk of Gemeenten op directe schuldbekentenis, zooals nog al eens aan scholen, woningbouwverenigingen, e.d. verstrekt worden. In rang verschillen leeningen van dezen aard dus weinig van die, opgenomen in de rubriek „Leeningen op schuldbekentenis”.

De post „Loopende rente en huren” is uiteraard niet een afzonderlijke belegging; feitelijk had men deze over de andere posten moeten verdeelen.

Uit dit overzicht volgt, dat verreweg de belangrijkste belegging die in hypotheeken is. Merkwaardig is daarbij, dat, terwijl de hypotheeken op huizen toenemen, de hypotheeken op landerijen terugloopen. Wanneer de regeering zoo aanstonds gevolg mocht geven aan den steeds weer van bepaalde zijde op haar uitgeoefenden aandrang om een executie-verbod voor landelijke hypotheeken in het leven te roepen, is zeker te verwachten, dat de levensverzekeringmaatschappijen (en wellicht vele anderen!) zich van dit gebied meer en meer zullen terugtrekken. Reeds het dreigen met een maatregel in dezen zin remt het verstreken van geld op land ten duidelijkste. Dit zal ongetwijfeld tot gevolg hebben, dat aan den toestand, zooals die tot heden bestond, dat geld op landelijke onderpanden als regel tegen lagere rente verstrekt werd dan op stedelijke onderpanden, een einde komt. Elk overheids-ingrijpen in deze materie zal het crediet voor den boer moeilijker te verkrijgen en in elk geval duurder maken.

Tot nu toe is de ervaring der levensverzekeringmaatschappijen met de hypothecaire beleggingen zeer bevredigend. De op den balansdatum achterstallige rente bedroeg ultimo 1932 maar ongeveer 1 pCt. van de totale hypotheekrente; daar het toezicht van de Verzekeringskamer medebrengt, dat de maatschappijen de boeken snel moeten afsluiten, blijkt steeds, dat het overgrote deel van die achterstallige rente alsnog betrekkelijk spoedig binnen komt.

Het aantal executies nam uiteraard toe. Als gevolg van deze crisis moge men dit betreuren, voor de levensverzekeringmaatschappijen als geldgeefsters is in dezen doortasten beter dan te trachten door kunstmatige middelen niet levensvatbare debiteuren op de been te houden; aldus, kan men aannemen, blijft de belegging in hypotheeken der levensverzekeringmaatschappijen volwaardig en behoedt men zich voor een accumulatie van verliezen in de toekomst. Dat desalniettemin de grootst mogelijke lankmoedigheid betoond wordt, zal ieder, die op dit terrein thuis is, beamen. Men mag aannemen, dat in verreweg de meeste gevallen het niet de druk van de eerste hypotheek is waaronder de debiteur bezwijkt, maar dat de moeilijkheden veroorzaakt zijn door den druk van de andere schulden, soms een heel rijtje, die na de eerste hypotheek komen. Hierop vestigt ook de Verzekeringskamer in haar verslag nadrukkelijk de aandacht.

Desalniettemin valt het geëxecuteerde bedrag aan hypotheeken erg mede, zooals onderstaande cijfers bewijzen; nog niet 1 pCt. van het uitstaande bedrag kwam in 1932 tot executie.

Jaar	Totaal belegd in hypotheeken	Totaal der schuld bij executie	Verlies bij executie
1929. . . .	325.1 millioen	0.7 millioen	f 60.700.—
1930. . . .	350.7 „	0.8 „	„ 9.900.—
1931. . . .	369.5 „	1.2 „	„ 55.800.—
1932. . . .	382.9 „	3.2 „	„ 234.000.—

Dit verlies bij executie is quantité négligeable. Wat beteekent voor de levensverzekeringmaatschappijen f 234.000 verlies bij een totale bruto bedrijfs-winst van gemiddeld in de laatste jaren circa f 20 millioen! Zelfs al zou men bij het verlies nog een fiksche afschrijving op de zelf ingekochte onderpanden willen voegen, dan nog blijft dit practisch van geen betekenis.

Wat ook beteekent dit verlies op hypotheeken tegenover de verliezen, die herhaaldelijk op de effectenbeleggingen geleden worden? Op de zooveel kleinere effectenportefeuille was door de levensverzekeringmaatschappijen ultimo 1931 een verlies te boeken, mede door den val van het Pond, van rond f 64 miljoen. Ultimo 1932 vertoonde daarentegen een bate van f 24 miljoen. Van het resteerende zal men een deel in den vorm van verhoogde rentabiliteit en verhoogde uitlotingswinst in de bedrijfsresultaten terugzien, maar een ander deel ziet men vrij zeker nooit weer terug. Het jaar 1933 trouwens zal weer eenig koersverlies brengen. Daar de maatschappijen echter per ultimo 1932 wederom over f 69 miljoen extra-reserves beschikken, zijnde bijna weer het bedrag van 1930, kan met zekerheid verwacht worden, dat per ultimo 1933 het levensverzekeringsbedrijf eveneens een volkomen gaaf beeld zal vertoonen.

De beleggingen buiten de beide hoofdgroepen, hypotheeken en effecten, geven weinig aanleiding tot opmerkingen van bijzonderen aard. Het valt op, dat de levensverzekeringmaatschappijen relatief weinig bij vaste goederen zijn geïnteresseerd en dat het landbezit zelfs uitermate bescheiden is. De bezwaren, verbonden aan het beheer en de exploitatie van vaste goederen zullen hieraan niet vreemd zijn; voor de grootere maatschappijen, voor wie een speciale organisatie op zulk een gebied eerder loont dan voor de kleine, ligt hier niettemin nog een terrein, dat de aandacht waard is.

Veel sterker dan voor het eigenlijke levensverzekeringsbedrijf zelf weerspiegelt zich de bijzondere aard van deze tijden op de beleggingen van een zijtak van dit bedrijf: de spaarkassen. Men kent het principe van dit eigenlijk meer spaar- dan verzekeringsinstituut: alle in één kalenderjaar toetredenden vormen een afzonderlijke kas, waaraan zij ten hoogste gedurende 12 of 15 (of een ander vast aantal) jaren contribueeren; na afloop daarvan worden de beleggingen te gelde gemaakt en onder de overlevenden verdeeld.

Een spaarkas moet dus op een gegeven oogenblik voor 100 pCt. liquide zijn. Het gemakkelijkst is dat te bereiken door belegging in effecten, die ter beurze verhandelbaar zijn. Echter heeft men al spoedig leeren inzien, dat aldus het resultaat van de spaarkas heel sterk beïnvloed kon worden door het toevallige moment, waarop geliquideerd moest worden. Vooral wanneer, zoals thans, de beurskoersen sterk schommelen, is dit onaangenaam. De spaarkassen zijn er dan ook in klimmende mate toe overgegaan in hypotheeken te beleggen. In normale tijden kon men er voldoende voor zorgen, dat de hypothecaire leening afliep of opgezegd kon worden als de kas moest liquideeren. In deze tijden echter zijn veelal zelfs volkomen goed gedekte hypotheeken niet zoo maar willekeurig opzegbaar; de soliditeit moge niet altijd geleden hebben, de liquiditeit is ontegenzeggelijk geringer. Voor de levensverzekeringmaatschappijen zelf is dat geen enkel bezwaar, gezien het feit dat daartegenover circa f 165 miljoen ontvangsten aan premie en interest de uitkeeringen plus alle kosten nog geen f 100 miljoen per jaar eischen. Voor het spaarkasbedrijf, dat in een min of meer liquideerende positie verkeert, dreigt de geringere liquiditeit van een hypotheeken-portefeuille wél een bezwaar te worden.

Nu is het spaarkasbedrijf niet omvangrijk. Het hoogste punt van het spaartegoed ligt in 1930, toen dit f 63 miljoen bedroeg; ultimo 1932 was dit teruggevoerd tot f 56 miljoen en verdere daling is aan te nemen. Van deze f 56 miljoen is maar circa f 27 miljoen in hypotheeken belegd. Grote belangen zijn er dus niet meer mede gemoeid. Naar een opmerking van de Verzekeringkamer blijkt echter, dat de spaarkassen hun cliënteel voor een groot deel onder den boerenstand vinden. Het is wel merkwaardig, dat juist in deze kringen zulk een voorkeur blijkt te bestaan voor het „speculatieve” sparen.

Het beeld van de beleggingspolitiek der levensver-

zekeringmaatschappijen zou niet compleet zijn alsook niet iets over de rentabiliteit der beleggingen gezegd werd. Daartoe knip ik andermaal een staatje uit het jaarverslag der Verzekeringkamer.

	Hypo- theeken %	Effec- ten %	Schuld- bekent. %	Vaste eigend. %	Alle beleggingen incl. eff. excl. eff. %	
1925..	5.71	5.30	5.96	5.13	5.42	5.48
1926..	5.60	5.—	5.74	5.34	5.28	5.40
1927..	5.38	4.89	5.20	5.38	5.16	5.27
1928..	5.24	4.87	4.96	5.63	5.08	5.18
1929..	5.18	4.89	4.85	5.60	5.05	5.12
1930..	5.13	4.92	4.83	5.57	5.03	5.08
1931..	5.06	4.98	4.76	5.59	5.—	5.01
1932..	5.02	5.36	4.71	5.35	5.03	4.91

Daling

sed. '25 0.69 —0.06 1.25 —0.22 0.39 0.57

Bij het beschouwen van deze rentabiliteitscijfers moet men wél bedenken, dat deze betrekking hebben op alle bestaande beleggingen eener rubriek; op het eindcijfer doen dus zowel de oude als de nieuwe beleggingen haar invloed gelden. Het minst geldt dit voor de effecten. Vrijwel algemeene regel is toch, dat de effecten naar beurskoers worden gewaardeerd. Dit verklaart o.a. ook de groote sprong van de effectenrente van 4.98 pCt. in 1931 tot 5.36 pCt. in 1932. Ultimo 1931 toch had men de zeer groote koersverliezen van dat jaar afgeboekt, waardoor het in effecten belegde bedrag (men zie ook het eerste staatje) niet onbelangrijk daalde. Dit had onmiddellijk een aanzienlijk vergrootte rentabiliteit tengevolge.

De rentabiliteit van de vaste eigendommen wordt uiteraard sterk beïnvloed door de afschrijvingen. In het jaar 1932 schreven de maatschappijen (op rond f 40 miljoen bezit aan vaste goederen) rond f 4 miljoen af. Daar een groot deel der vaste goederen bestaat uit geheel of ten deele in eigen gebruik zijnde kantoorgebouwen, is een conservatieve politiek hier des te meer toe te juichen.

Rekent men, dat aan premien en koopsommen door het Nederlandsche bedrijf als regel een 4 pCt.-rentevoet ten grondslag wordt gelegd, dan is een (bruto!) rentabiliteit van nog altijd iets boven de 5 pCt. zeer bevredigend. Te bedenken is echter, dat de marge van circa 1 pCt. in de rente niet een zuivere winst voor de maatschappijen beteekent; ten eerste moeten hieruit de kosten van den beleggingsdienst der maatschappijen worden bestreden, die onder de algemeene kosten schuil gaan, en ten tweede moet men uit de overrente de eventuele verliezen op beleggingen kunnen delgen.

Alles bij elkaar genomen vertoont het Nederlandsche levensverzekeringsbedrijf een zeer gaaf beeld; het geeft den polishouders en hun nabestaanden — en dat zijn er vele tienduizenden, ja zelfs honderdduizenden, waaronder groote, maar ook een heiliger kleine luiden — de grootst denkbare zekerheid, dat het ook in de polis opgenomen verplichtingen onverkort zal nakomen. Naar wat wij daar thans reeds van weten, kan men met zekerheid voorspellen, dat het jaar 1933 dit beeld niet verstoren zal. Een bedrijf, dat op dit oogenblik nog altijd volkomen ongedeed staat, moet in zichzelf wel zeer sterk staan. Dat is een conclusie, die zich ongemerkt, maar met groote stelligheid opdringt aan wie de jaarverslagen van de Verzekeringkamer ernstig bestudeert.

A. O. HOLWERDA.

DE AMSTERDAMSCH- ZEE- EN LUCHTHAVEN IN 1933.

Zeehaven. De gestadige achteruitgang van het verkeer der Zeehaven, waardoor de laatste jaren zich kenmerkten, kwam in het afgelopen jaar vrijwel tot staan. Zoowel de cijfers van het scheepvaart- als die van het goederenverkeer voor 1933 handhaafden zich ongeveer op het — overigens uiteraard lage — peil van 1932.

Zeescheepvaart. Het aantal in de havens aangekomen zeeschepen bedroeg 3313 of 1 minder dan in

1932; de totale tonnenmaat der aangekomen schepen bedroeg 4.634.706 Netto Register Ton (in 1932: 4.737.638 N.R.T.). Gunstiger voor 1933 is het — in het genoemde cijfer begrepen — aantal der schepen, welke in ballast binnenkwamen. In 1933 bedroeg het aantal dier schepen 199 tegen 263 in 1932.

Het aantal schepen, hetwelk de Amsterdamsche haven uitsluitend aanliep om te bunkeren, verminderte in het afgelopen jaar eenigszins. Over de jaren 1929, 1930, 1931 en 1932 bedroeg het aantal dier schepen resp. 192, 95, 133 en 147; in het afgelopen jaar 138. Dit had intusschen niet tot gevolg, dat de hoeveelheid in de haven gebunkerde brandstoffen bij die van 1932 ten achter bleef. Voor kolen en olie bedroegen de cijfers voor 1933 resp. 307.469 ton¹⁾ en 28.339 ton; voor 1932 290.014 ton en 29.218 ton.

Rijnvaart. Het getal der te Amsterdam aangekomen en vandaar vertrokken Rijnschepen, hetwelk in 1932 op zoo'n laag cijfer terugviel, nam in het afgelopen jaar, gelijk onderstaand overzicht doet zien, weer eenigszins toe. Het aantal beladen aangekomen schepen kwam van 1514 in 1932 op 1596 in 1933, vermeerderde derhalve met 82. Het aantal ledig aangekomen schepen nam intusschen verhoudingsgewijs in sterkere mate toe; het steeg van 51 in 1932 tot 126 in 1933 en vertoonde derhalve een toeneming van 75. Hiertegenover staat echter het gunstige verschijnsel, dat het aantal beladen naar Duitschland vertrokken schepen in nog sterkere mate vermeerdering onderging; dit aantal kwam van 959 op 1112, terwijl daarnaast ook het aantal beladen naar elders vertrokken schepen eenigszins toenam en de aantallen ledig naar Duitschland of elders vertrokken schepen afnamen.

Goederenverkeer. ²⁾ Het totale havenverkeer ³⁾ kwam van 6.189.176 ton in 1932 op 6.088.185 in het jaar 1933. Begrijpt men onder het totale havenverkeer zoowel de ten doorvoer bestemde, geloste als de ten doorvoer bestemde geladen goederen, dan wijst 1933 een hooger cijfer aan dan 1932. Het cijfer is dan voor 1932 6.930.258 en voor 1933 7.063.992 ton. Dit laatste cijfer moest als grondslag worden genomen voor de gereproduceerde cirkelgrafiek, omdat deze alle samenstellende bestanddeelen van het havenverkeer in beeld brengt. Uit de genoemde cijfers valt reeds af te lezen, dat, zooals hieronder nog nader zal

¹⁾ Onder „ton” wordt hier en in het vervolg, waar gesproken wordt van goederenhoeveelheden, een hoeveelheid van 1000 KG. verstaan.

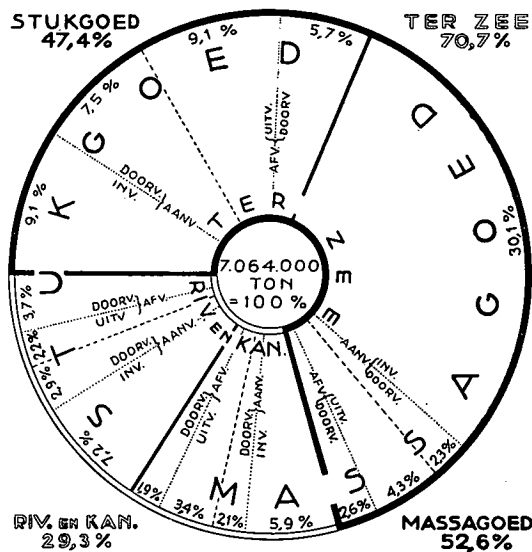
²⁾ Bij de samenstelling van de cijferoverzichten en de grafische voorstellingen betreffende het goederenverkeer is gebruik gemaakt van de maandstatistiek van den in-, uit- en doorvoer, tweede deel, van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.

³⁾ Hieronder wordt verstaan de som van de in de maandstatistiek vermelde hoeveelheden gelost en geladen bij in- en bij uitvoer ter zee en langs rivieren en kanalen, vermeerderd met het hoogste der beide cijfers, welke men verkrijgt bij optelling, enerzijds van de hoeveelheden ter zee en langs rivieren en kanalen bij doorvoer aangevoerd, anderzijds van de hoeveelheden ter zee en langs rivieren en kanalen bij doorvoer afgevoerd.

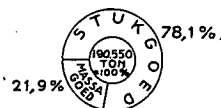
blijken, de hoeveelheden in- en uitgevoerde goederen in 1933 bij die van 1932 ten achter bleven, terwijl de hoeveelheden ten doorvoer bestemde goederen toenamen.

BUITENLANDSCH HAVEN- EN SPOORWEGVERKEER AMSTERDAM 1933

VERKEER TER ZEE EN LANGS RIV. EN KAN.

SPOORWEGVERKEER

De verhouding tusschen stukgoed- en massagoedverkeer ⁴⁾, welke verhouding zich in de laatste jaren ten nadeele van het eerstgenoemde verkeer had ontwikkeld, verschoof in het afgelopen jaar weer iets ten gunste van dit verkeer. Van het totale havenverkeer vormde het stukgoedverkeer 44,1 pCt. (1932: 43,3 pCt.); het massagoedverkeer 55,9 pCt. (1932: 56,7 pCt.). Worden de doorvoercijfers bij beide richtingen (gelost en geladen) mede geteld, dan bedragen de percentages voor stukgoed en massagoed resp. 47,4 en 52,6 (1932: 47,7 en 52,3).

De vermindering van het massagoedverkeer is, gelijk uit onderstaand overzicht blijkt, toe te schrijven aan het verminderde verkeer der artikelen zaden en granen. In het overzicht is in verband met de wijziging in de statistiek t.a.v. de in de havens gebunkerde

⁴⁾ Onder massagoederen worden in dit overzicht verstaan: kolen, ertsen, minerale oliën en derivaten daarvan, hout, granen en zaden.

Rijnschepen (laadvermogen in 1000 M³.)

Jaren	A a n g e k o m e n				V e r t r o k k e n							
	Beladen		Ledig		Beladen		Ledig		Beladen		Ledig	
	Aantal	Laadvermogen	Aantal	Laadvermogen	Aantal	Laadvermogen naar Duitschland	Aantal	Laadvermogen	Aantal	Laadvermogen naar elders	Aantal	Laadvermogen
1929	2762	2064	171	186	1362	1049	334	309	80	46	1278	1007
1930	2570	1855	117	127	1323	987	267	233	109	85	1176	853
1931	2319	1689	92	93	1150	795	294	275	48	29	1040	779
1932	1514	1114	51	51	959	665	184	175	19	9	583	449
1933	1596	1141	126	114	1112	789	164	146	24	13	580	457

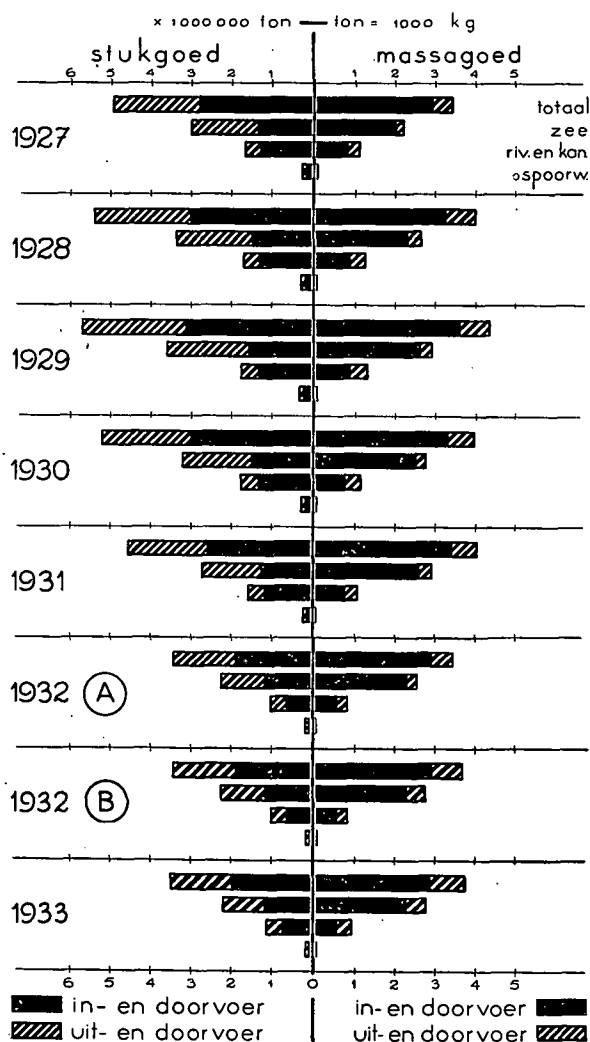
brandstoffen — voor het eerst in de maandstatistiek van 1933 toegepast, doch daarbij tevens voor 1932 uitgevoerd — teneinde een vergelijking met de cijfers van vorige jaren mogelijk te maken, bij de artikelen kolen en stookolie voor 1932 zoowel vermeld het cijfer volgens de vroeger toegepaste methode (gebunkerde hoeveelheden voor vreemde schepen wel, voor Nederlandsche schepen niet opgenomen) als dat volgens de nieuwe methode (alle gebunkerde hoeveelheden opgenomen).

Totale havenverkeer van massagoederen te Amsterdam (in 1000 ton).

Artikel	1929	1930	1931	1932	1933
Kolen	1877	1768	1705	1486	
(alle bunkercolen inbegrepen)			1662	1583	
Mincrale oliën:					
Petroleum	134	130	126	121	136
Benzine	133	109	141	160	180
Gasolie	51	47	56	51	79
Stookolie	84	67	62	54	
(alle bunkerstookolie inbegrepen)				76	95
Ruwe aardoliën en n.a.g. derivaten	113	102	73	49	76
Hout	739	627	514	360	461
Zaden	329	259	426	409	276
Granen	408	402	506	454	363
Ertsen	103	167	184	167	160

De vermeerdering van het cijfer voor hout is een gevolg van verbetering der invoeren uit Finland, Zweden en Sovjet-Rusland. In 1932 was de invoer

Stuk- en Massagoederen in het buitenlandsch haven- en spoorwegverkeer van Amsterdam.

In de jaren 1921 t/m. 1932 A alleen de bunkercolen en -olie voor vreemde schepen begrepen.

In de jaren 1932 B en 1933 de bunkercolen en -olie voor alle schepen (Ned. en vreemde) begrepen.

uit deze landen belangrijk achter gebleven bij dien van 1931. In het afgelopen jaar werd, wat Sovjet-Rusland en Finland betreft, het peil van 1931 weder nagenoeg bereikt, voor wat Zweden betreft zelfs belangrijk overschreden. Het hoogere cijfer voor petroleum is toe te schrijven aan vermeerdering van den invoer uit verschillende landen; de invoer van dit artikel uit Sovjet-Rusland nam af. Ook het hoogere cijfer voor benzine werd veroorzaakt door vergrooten invoer, t.w. uit Roemenië, Amerika en Sovjet-Rusland; de invoer uit Peru nam belangrijk af. Het hoogere cijfer voor ruwe aardoliën is een gevolg van grootere hoeveelheden, afkomstig uit Duitschland, Sovjet-Rusland en Curaçao, gelost ten invoer en doorvoer. De belangrijke vermindering van het cijfer voor zaden vindt haar oorzaak in vermindering van den invoer uit Argentinië. De vermindering van het cijfer voor granen komt uitsluitend op rekening van het artikel mais.

Ook de cijfers voor verschillende stukgoederen ondergingen belangrijke wijzigingen. Vermindering vertoonden o.a. de voor de Amsterdamsche haven zoo belangrijke artikelen koffie, thee en tabak, en voorts de artikelen salpeter, kunstmest, plantaardige oliën en vetten en traan. Een vermeerdering vertoonden daartegenover huiden en vellen (belangrijk), papier, vaartuigen en vliegmaschinen, suiker, machines, werktuigen, enz., plantaardige looistoffen en zout. Het hieronder volgende overzicht geeft een vergelijking van het totale havenverkeer van de genoemde en eenige andere voor de Amsterdamsche haven van belang zijnde stukgoederen in de laatste jaren.

Totale havenverkeer van enkele stukgoederen te Amsterdam (in 1000 ton)

Artikel	1929	1930	1931	1932	1933
Cacaoboonen	87	84	81	55	56
Koffie	106	97	101	93	86
Thee	26	28	26	22	20
Tabak	92	90	89	96	69
Copra	115	64	61	86	83
Zuidvruchten	56	64	55	64	64
Hennepe	19	18	23	21	22
Kalk, tras, cement	239	245	194	90	92
Salpeter, kunstmest ..	175	161	228	191	112
Chem. prod., geneesmid.	151	148	125	107	119
Plantaardige oliën en vetten	76	85	73	50	47
Huiden en vellen	19	23	20	20	30
Papier	154	163	154	125	131
Vaartuigen, vliegmach.	37	32	42	31	60
Suiker (ruwen geraffin.)	173	202	101	70	118
Wijn	42	49	27	22	22
Mach., werktuigen, enz.	85	66	36	23	27
Traan	25	28	31	10	3
Specerijen	6	4,5	4,5	5	4,5
Plantaardige looistoffen	8	16	13	17	21
Palmpitten	9	13	14	15	13
Zout	19	23	21	20	26

Gaat men na in welke mate het verkeer, onderscheiden naar de verschillende transportwegen en -richtingen, vermeerdering of vermindering onderging tegenover 1932, dan blijkt het volgende:

de invoer ter zee kwam van 2.862.344 ton in 1932 tot 2.772.514 ton in 1933, verminderde derhalve met 3,1 pCt.;

de overzee aangevoerde hoeveelheid, bestemd ten doorvoer, vermeerderde van 628.450 ton tot 688.662 ton, of wel met 9,6 pCt.;

de uitvoer ter zee daalde van 1.170.310 ton op 944.811 ton, derhalve met 19,3 pCt.;

de overzee afgevoerde hoeveelheid, welke ten doorvoer bestemd was, vermeerderde met 48,8 pCt.; kwam nl. van 392.282 ton op 583.770 ton;

de invoer langs rivieren en kanalen verminderde van 1.026.121 ton op 928.505 ton, derhalve met 9,5 pCt.;

de langs rivieren en kanalen ten doorvoer aange-

voerde hoeveelheid nam toe van 184.366 ton tot 356.116 ton; derhalve met niet minder dan 93,2 pCt.;

de uitvoer langs rivieren en kanalen vermeerderde van 317.585 ton tot 398.077 ton of 25,3 pCt.; terwijl tenslotte:

de ten doorvoer bestemde hoeveelheid goederen, welke langs rivieren en kanalen werd afgevoerd, vermeerderde met 12,3 pCt., nl. van 348.800 ton tot 391.537 ton.

Een overzicht van het buitenlandsche spoorwegverkeer van Amsterdam in de laatste jaren, in zijn verhouding tot het buitenlandsche haven- en spoorwegverkeer tezamen, verschaft onderstaand overzicht:

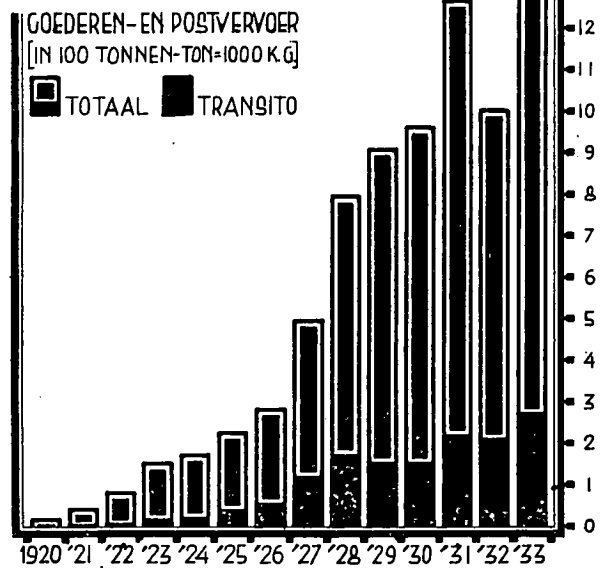
jaren	spoorwegverkeer ¹⁾		haven- en spoorwegverkeer ¹⁾	
	aanvoer ²⁾	afvoer ²⁾	aanvoer ²⁾	afvoer ²⁾
1929 ...	289.858	115.602	6.765.118	3.331.521
1930 ...	217.781	101.789	6.350.979	2.859.419
1931 ...	179.350	82.086	6.021.222	2.594.508
1932 ...	126.664	62.541	4.827.945	2.093.140
				2.291.518 ³⁾
1933 ...	133.146	57.401	4.878.943	2.375.596 ³⁾

¹⁾ Zoowel onder aanvoer als onder afvoer is de hoeveelheid gelost (geladen) ten doorvoer begrepen.

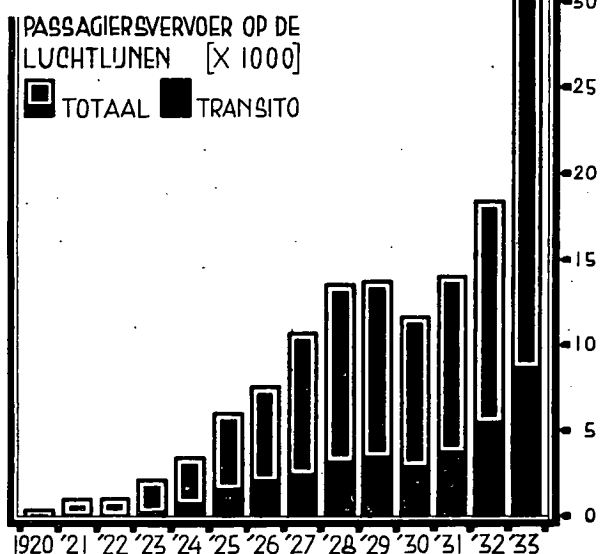
²⁾ In tonnen van 1000 KG.

³⁾ Hieronder zijn alle bunkerkolen en -stookolie begrepen (Ned. en vreemde schepen), terwijl onder de andere cijfers alleen de bunkerkolen en -stookolie van vreemde schepen zijn opgenomen.

„SCHIPHOL” GEMEENTE LUCHTHAVEN VAN AMSTERDAM

„SCHIPHOL” GEMEENTE LUCHTHAVEN VAN AMSTERDAM

Luchthaven „Schiphol”. Voor de luchthaven Schiphol was 1933 een bijzonder goed jaar. Niet alleen werd de inzinking in het goederenverkeer, welke voor 1932 geconstateerd moest worden, in het afgevoeren jaar geheel overwonnen, zoodat het cijfer van het goederenverkeer voor 1933 (1.337.000 KG.) 5 pCt. hooger ligt dan dat voor 1931 (1.270.000 KG.) en pl.m. 33 pCt. boven het cijfer voor 1932 (1.007.000 KG.), doch het passagiersverkeer vertoonde een wel zeer buitengewone toeneming. Was dit verkeer van 1931 (14.020) op 1932 (18.400) reeds gestegen met 31 pCt., van 1932 op 1933 (30.640) vermeerderde het met 66 pCt. Het reizigersverkeer van Schiphol bedraagt voor 1933 dus meer dan het dubbele van het verkeer voor 1931. De grafieken geven de ontwikkeling van het verkeer sinds 1920.

DOLLAR-STABILISATIE?

Sedert de goudconfiscatiewet, waarvan ik de voornaamste consequenties in het nummer van verleden week besprak, door het Congres is aangenomen, werden door de Amerikaanse regering monetaire maatregelen genomen, waarvan de portée nog moeilijk te overzien is. Het is alleszins mogelijk, dat zij een mijlpaal in de monetaire geschiedenis der Ver. Staten zullen blijken. Het is mogelijk, dat zij niets meer of minder inhouden dan de-jure-stabilisatie van den Dollar op een nieuwe goudbasis ter hoogte van 59,06 pCt. van de oude goudwaarde. Maar evenzeer is het mogelijk, dat men aan de genomen maatregelen geen verder strekkende beteekenis kan hechten dan een voorloopige de-facto-stabilisatie, waarvan de regering zich het recht voorbehoudt, elk oogenblik de basis te wijzigen. In elk geval is de nieuwe goudbasis niet als definitief aangediend, men behoudt zich uitdrukkelijk de „flexibility” voor, hetgeen niet wegneemt, dat de mogelijkheid bestaat, dat er geen veranderingen meer zullen plaats vinden.

In de eerste plaats kan men deze vraag stellen: gaan de nieuwe maatregelen verder dan de vorenaangehaalde juist aangenomen goudwet, beteekenen zij dus weer iets nieuws, of kunnen zij de tenuitvoerlegging van die wet zijn. Wat behelzen de jongste maatregelen? In de eerste plaats is de prijs, waartegen de schatkist goud zal kopen, bepaald op 35 Dollarcenten per ounce. Volgens hetgeen uit de zeer onvolledige Amerikaanse berichtgeving duidelijk is geworden, is de *schatkist* bereid tot dien prijs te kopen. Terwijl in de wet voorzien was, dat het *wisselkoersfonds* de Dollarmarkt door goudtransacties zou manipuleeren. Ik schreef echter in mijn beschouwing over dit onderwerp reeds, dat, waar de schatkist de monetaire goudvoorraden overneemt, deze tusschenschakel feitelijk overbodig was. Waarschijnlijk moet men dit zoo begrijpen, dat het nivelleeringsfonds eventueel de valuta-transacties doet, welke met goudaankopen in den vreemde verband houden. Waar ook de banken als particuliere goudarbitrageanten aan de schatkist goud kunnen aanbieden, is het zeer goed mogelijk, dat de operaties van het „fonds” tot geringe proporties beperkt blijven. In elk geval is dus de goudaankoop door de schatkist tegen den genoemden prijs geheel in overeenstemming met de goudwet. Hetzelfde kan men zeggen van de bereidverklaring om goud weer te verkoopen tegen denzelfden prijs, waarbij evenals bij aankoop ¼ pCt. voor kosten wordt berekend. De Refico kocht slechts goud, maar de in de goudwet voorziene actie van het nivelleeringsfonds-in-combinatie-met-de-schatkist omvat, zooals de naam aanduidt, „nivelleering”. Dat behoeft nu wel niet te beteekenen, dat de nivelleering zoo stringent wordt opgevat, dat men met een marge van slechts ½ pCt. deviezen of goud koopt en verkoopt. En dat is dan ook het verrassende element in de jongste maatregelen. Men had verwacht, dat overeenkomstig de goudwet de Dollarkoers door optreden van het „fonds” verhinderd zou worden te stijgen boven 60 pCt. van de oude goudpariteit. Maar dat

men daaraan dadelijk een actie tot voorkoming van daling beneden datzelfde niveau zou verbinden, was een verrassing. *De goudwet op zichzelf involveerde nog geenszins een de-facto-stabilisatie; de jongste gebeurtenissen doen dat wel.* Wanneer althans Amerika inderdaad goud afgeeft onder de aanvankelijke bekend gemaakte voorwaarden. Inmiddels zijn echter alweer berichten en geruchten gelanceerd, dat bij de afgifte de berekening der goudexportpunten op zulk een wijze zou plaats vinden, dat uitvoer praktisch onmogelijk zou worden.

Tot zoover gaan de maatregelen dus nog niet verder dan tenuitvoerlegging van de goudwet. Er is echter meer geschied. Het goudgewicht van den Dollar is vastgesteld op $15\frac{5}{16}$ grain, het gehalte op 0.9. Zulk een bepaling van den nieuwen goudinhoud van een munt pleegt niet eerder te geschieden dan bij de-jure-stabilisatie van een valuta, de wijziging van de muntwet pleegt de wettelijke sanctie van stabilisatie op nieuwe goudbasis te zijn. En dit is het dan ook wat den eersten indruk deed postvatten, dat overnacht de Dollar tegelijk de-facto en de-jure gestabiliseerd was, zonder dat, zooals gebruikelijk is, een periode van de-facto waardevastheid deze wettelijke sanctionneering voorafgegaan was. En men zou dit ook als waarheid hebben moeten aannemen, wanneer niet de mededeeling der regeering, dat de goudaankopen-verkoops prijs was vastgesteld op 35 cents tevens de waarschuwing behelsde, dat deze prijs tot nader order gold. Men kan aan die toevoeging natuurlijk verschillende waarde toekennen, maar niet waarschijnlijk is het, dat zij geen enkele beteekenis heeft. Dien indruk krijgt men temeer, omdat toch in de goudwet, die pas nog door dezelfde regeering aan het congres werd voorgelegd, uitdrukkelijk de machting is opgenomen, om de uiteindelijke devaluatie tusschen 50 en 60 pCt. te doen plaats vinden. Wat zou dat voor beteekenis hebben gehad, wanneer men toch van plan was dadelijk zich te binden aan 59,06 pCt.? En wanneer nu intusschen een bijzondere aanleiding voor stabilisatie was ontstaan, b.v. overeenstemming met Engeland, dan zou men die zwenking nog kunnen begrijpen. Maar dit is niet het geval.

Zoodat men wel moet overhellen tot de opvatting, dat ondanks tijdelijke de-facto-stabilisatie de regeering nog speelruimte wil houden tot 50 pCt. van de oude goudwaarde. De eenige vraag, die in dat verband rijst, is deze: waarom dan die aanpassing van de muntwet aan den voor dit moment gekozen goudprijs en dus wisselkoersbasis? Ik vraag mij af, of het antwoord hierop niet eenvoudig is, dat men hier te maken heeft met een noodzakelijke aanpassing van de muntwet aan de vorenaangehaalde goudwet, noodzakelijk voor de tenuitvoerlegging van hetgeen in die goudwet werd bepaald. Voorzien is in deze wet immers, dat de schatkist den goudvoorraad van de reservebanken overneemt en daartegen haar goudcertificaten teruggeeft. *Maar uit die overneming moest een winst resulteren, anticiperend op een devaluatie, waarvan de wet bepaalde, dat zij in elk geval een depreciatie van 40 pCt. zou involveeren.* Het grootste deel van die winst zou dan tot wisselkoersfonds gereserveerd worden. Om die winst te kunnen maken, was het dus noodig, dat de schatkist minder goudcertificaten — in Dollars uitgedrukt — aan de reservebanken hoefde terug te geven dan zij goud van deze ontving. En om dat mogelijk te maken was een reductie van den goudinhoud van den Dollar noodig, een technisch noodzakelijke aanpassing van de muntwet aan deze goudwet dus! En dit maakt het dan ook begrijpelijk, dat, terwijl zulk een maatregel in andere gevallen op hetzelfde moment als definitieve de-jure-stabilisatie plaats vond, hier die consequentie daaraan niet behoeft vast te zitten.

Hoe dit alles echter zij, of de stabilisatie slechts voorloopig of definitief zal blijken, de goudpolitiek van de schatkist zal zeer zeker invloed hebben op de rest van de wereld. Ik heb de vorige week reeds uiteengezet, wat het instellen van het nivelleeringsfonds

voor consequenties op de goudbeweging kon hebben, en daarover behoeft nu dus niet te worden uitgeleid, omdat immers de goudpolitiek van de schatkist, zooals gezegd, slechts een tenuitvoerlegging van de goudwet is. Toch is er één nieuw element, waarmee men rekening moet houden, nl. de psychologische factor. Beschouwt men in Amerika de jongste maatregelen inderdaad als een stabilisatie, dan moet binnen zeer kort een repatriëring van gevlucht kapitaal op ruime schaal worden verwacht. Kon ik de vorige week bij de beschouwing van de goudwet nog de verwachting uitspreken, dat van zulk een kapitaal terugkeer nog geen sprake zou zijn, thans wordt dit anders. De goudwet zelve voorziet immers nog een speelruimte voor verdere koersdaling van 10 pCt., de uitwerking nu aan die wet gegeven kan bij velen den indruk vestigen, dat de teerling geworpen en de stabilisatie een feit geworden is. Zoodat nu bij het surplus vraag naar Dollars uit hoofde van de loopende posten der betalingsbalans, die ik in mijn vorig artikel releveerde zich deze nieuwe factor: kapitaalbeweging naar Amerika zou voegen. En tenslotte zou nog daarbij kunnen komen een kapitaalstroom van beleggers uit landen, welker munt niet is gedeprimeerd, die al hadden uitgekeken naar een toevlucht in een munt, waarvan de goudwaarde reeds aan de algemeene deflatie is aangepast, maar geen veilige toevlucht zagen, zolang die munten nog „zwevend” waren. Er is inderdaad in den jongsten tijd, al of niet bewust met deze overweging samenhangend, een vrij groote vraag uit Europa naar Amerikaansche aandelen zoowel als obligatiën!

Al deze factoren tezamen, dus loopende-zoowel als kapitaalposten op de betalingsbalans, worden gecombineerd een zeer belangrijken goudstroom naar de Ver. Staten te zullen ontketenen. Van zeer groot belang voor de rest van de wereld is dus de vraag: vanwaar zal dat goud komen, welke landen zullen het verliezen en welke consequenties zal het aldaar hebben? Vooropgesteld zij, dat het feit, dat de Amerikaansche banken en het nivelleeringsfonds zullen trachten overal goud te krijgen, alerminst beteekent, dat zij van overal dat goud kunnen weghalen. Stel b.v., dat zij hun oogen op onzen goudvoorraad gevestigd hadden, dan zouden zij om goudaankopen hier te betalen Guldens moeten kopen. En *wanneer er niet toch reeds een surplus aanbod van Guldens boven vraag was dan zou deze vraag den koers zoo doen oploopen, dat dadelijk gouduitvoermogelijkheden zouden vervallen.* Kortom: het goud zal alleen vandaar naar New-York kunnen vloeien, waar de posten, die op de Amerikaansche betalingsbalans het actieve saldo teweegbrengen, hun weerspiegeling in een passief saldo vinden! Wat de kapitaalrepatriëring betreft, moet aangenomen worden, dat in de allereerste plaats Engeland daaronder zal lijden, en ook Frankrijk. In ons land schuilt waarschijnlijk zeer weinig gevlucht Amerikaansch geld. Worden groote kapitalen uit Engeland teruggetrokken, dan zal eerst het koersnivelleeringsfonds in dat land den koers van het Pond ten aanzien van den Dollar laten dalen tot het peil, dat opportuun geacht wordt (wellicht de vroegere 4,82-pariteit), en daarna deviezen en/of goud afgeven. In elk geval is er de reserve van rond 70 miljoen Pond goud, die destijds het fonds aan de Bank of England heeft overgedragen, plus de voorraad van het fonds zelf, waarvan men den omvang niet kent, doch die tusschen 0 en 350 miljoen Pond ligt. Te verwachten is, dat mede door het fonds Fransche Francs uit zijn bezit worden afgegeven, hetgeen voor deze valuta een extra-druk zou beteekenen boven dien veroorzaakt door terugtrekken van Amerikaansch kapitaal uit Frankrijk zelve. Voor ons land is, zooals gezegd, uit dezen hoofde niet veel goudexport te verwachten. Ook in verband met de loopende posten van de betalingsbalans lijkt daarop niet veel kans. Wat natuurlijk niet wegneemt, dat de invloed van eventuele kapitaalvlucht, of -verschuiving uit anderen hoofde niet te peilen valt. Terwijl er ook andere

incidenteële en toevallige factoren werkzaam zijn. *In dit verband denke men b.v. aan de toevallig met deze verschijnselen samenvallende conversie der Indische Dollarleeningen. In den jongsten tijd zijn van het niet meer groote restant dier leeningen, dat nog in Amerika gehouden wordt, voortdurend obligatiën door de arbitrage teruggekocht, omdat de Amerikaanse houders niet wilden converteeren en de voorkeur aan verkoop gaven.* In elk geval kan geconstateerd worden, dat al deze landen vanwaar het goud naar Amerika zou kunnen vloeien, zeer omvangrijke beschikbare metaalsaldi hebben, zoodat op korten termijn geen nieuwe monetaire catastrophes uit dezen hoofde te verwachten zijn.

In dit verband moet nog even aandacht gewijd worden aan een technische kwestie in verband met de goudbeweging uit ons land naar Amerika. Zooals bekend, geeft De Nederlandsche Bank slechts goud af voor export naar landen, die ook weer vrij goud afgeven. Amerika viel daaronder tot nu toe sedert het verlaten van den gouden standaard natuurlijk niet. De jongste maatregelen involveeren, zooals gezegd, echter wel een goudafgifte, weliswaar alleen ingeval de goudexportpunten daartoe aanleiding geven, maar dat is precies eenzelfde systeem als waaronder De Nederlandsche Bank zelf goud afgeeft. Het is dan ook de vraag of, zonder het bestaande principe te wijzigen, weigering van goudafgifte voor export naar Amerika door onze centrale bank gehandhaafd kan worden. Voorloopig kan men zich nog beroepen op onvoldoende kennis van de details der Amerikaanse goudpolitiek; op het oogenblik wordt dan ook voor Amerika hier nog geen goud afgegeven. Wat natuurlijk niet wegneemt, dat wel degelijk de Ver. Staten goud hier kunnen wegtrekken, zij het dan indirect, nl. via Frankrijk, voor welk land nog wel goud wordt afgegeven, en waar dat land weer volkomen vrij goud afgeeft, dus ook voor Amerika, kan dus ons goud ook naar de Ver. Staten afvloeien. De eenige consequentie van de niet-afgifte van goud voor New-York direct is, dat het goudexportpunt van den Dollar hier hooger komt te liggen, omdat twee goudpunten, t.w. Gulden-Franc en Franc-Dollar te overbruggen zijn. Het is natuurlijk een open vraag of de Banque de France haar politiek van vrije goudafgifte zal blijven volgen, wanneer omvangrijke bedragen naar New-York afvloeien. Zoolang er op dit punt geen wijziging komt, zal er echter zowel ten aanzien van den Franc als van den Gulden een hoogste goudpunt voor den Dollar zijn, dat voor Nederland met het oog op de noodzakelijke driehoeks-beweging via Parijs waarschijnlijk op circa f 1,495 à 1,50 zal liggen.

Sedert de afkondiging der nieuwe maatregelen is de Dollarkoers ten aanzien van alle goudvaluta's in Europa geapprecieerd gebleven tusschen 4 en 7 pCt. boven de nieuwe „goudpariteit”. De oorzaak daarvan moet gedeeltelijk technisch zijn. De Amerikaanse banken, die dichter bij de bron zitten dan de Europeesche en zich beter kunnen informeerden, hebben vrij omvangrijke bedragen gekocht en reeds ten deele doen verscheppen. Daarbij stuit men echter op technische factoren, die den omvang dezer verschepingen beperken. Scheepsgelegenheid is één factor, maar veel belangrijker is de assurantie. En wanneer dan uit verschillende hoofden een plotselinge zeer groote vraag naar Dollars plaats vindt, b.v. door repatriëring van kapitaal, dan is het dus mogelijk, dat tijdelijk om zuiver technische redenen de goudpunten niet de uiterste wisselkoersgrenzen zijn. Hierbij moet men echter bedenken, dat zulke enorme afwijkingen als voregenoemd (tot 7 pCt.) geenszins alleen hieraan toegeschreven kunnen worden. Vooral niet omdat de Amerikaanse banken zeker in de gelegenheid zijn Dollars af te geven ook al kan voorloopig het daartegen gekochte goud niet in Amerika aankomen. Bovendien kan de termijndollarkoers door genoemde technische factoren niet zoo sterk beïnvloed worden, zoodat hier de eenige verklaring is,

dat gevreesd wordt voor obstakels, hetzij door verlaging van den goudprijs door de Amerikaansche schat-kist geboden, hetzij — en daaraan moet men wel in de eerste plaats denken — door een goudembargo in Frankrijk. Dat één van deze obstakels zich zullen voordoen is geenszins zeker, maar zij vormen een risico, waardoor abnormale afwijkingen van de goudpariteit als genoemd kunnen voorkomen. De vrees voor eventueel goudembargo in Frankrijk is wellicht ook oorzaak van de geringe, zoo al eenige, activiteit van het juist gevormde koersnivelleeringsfonds, dat nu toch in de eerste plaats zou moeten optreden! Dit alles zijn intusschen slechts tijdelijke factoren.

C. A. KLASSE.

LANDBOUW EN INDUSTRIE.

De Heer C. J. Ph. Zaalberg schrijft ons:

Met eenigen tegenzin zet ik dezen gebruikelijk geworden titel boven dit artikel, omdat er helaas reden is om hem op te vatten als „Landbouw of Industrie?” Niets zou voor ons bedrijfsleven fataler zijn dan het steeds maar hameren op de tegenstelling in de belangen dezer beide hoofdbronnen van ons volksbestaan. Het is alsof bij het ziekbed van een zwaren patiënt de medici erover beraadslagen of zij den lever of de longen eruit zullen halen.

Het zou een beleediging voor de medische wetenschap zijn de mogelijkheid van zoo'n consult te onderstellen en evenmin zijn er busyness-doctors denkbaar, die voor den patiënt Nederland de vraag stellen: „landbouw of industrie?”

De economische politiek van de laatste jaren maakt het echter wel tot een zaak van het hoogste belang nauwkeurig na te gaan of de levertherapie niet funest is voor de werking der longen of omgekeerd. Bij het onderwijs in E.H.B.O. is mij op het gevaar gewezen, dat bij slecht toegepaste kunstmatige ademhaling de lever kan scheuren.

Het artikel van den heer H. D. Louwes in E.-S. B. van 31 Januari 1934, dat de groote verdienste heeft van kort, rustig, duidelijk en zakelijk te zijn, geeft mij een gereede aanleiding om te trachten mijn bezwaar nog eens toe te lichten, mede in verband met beschouwingen, die in verscheidene landbouw- en andere bladen aan mijn artikel in E.-S. B. van 29 November 1933 gewijd zijn.

Wanneer ik de verhouding zoek van de beteekenis van den landbouw tot die van onze nijverheid als bestaansmiddel voor de bevolking van Nederland, dan staat voorop, dat zij beide onmisbaar, d.w.z. even onmisbaar zijn en dat zij voor een belangrijk deel innig verbonden zijn.

Maar het feit, dat in 1889 525.000 personen in den Landbouw werkten en in 1930 slechts 134.000 meer, terwijl in dienzelfden tijd de in de nijverheid werkzamen toenamen van 500.000 tot 1.236.000, toont duidelijk aan, dat reeds in die 40 jaren nagenoeg de geheele bevolkingstoename een bestaan heeft moeten zoeken buiten den landbouw, en maakt de conclusie niet gewaagd, dat ten minste die ruim 700.000 nieuwe industrie-arbeiders werken in bedrijven, die onafhankelijk van den landbouw bestaan.

Bij de 639.000, die in 1930 als werkzaam in den Landbouw geteld zijn, kunnen als indirect voor en door den landbouw werkend zeker niet meer geteld worden dan een bescheiden deel van de 500.000, die in 1889 de geheele nijverheidsbevolking uitmaakten.

Omgekeerd vindt de landbouw een zéér groot deel van zijn bestaansmogelijkheid in de voorziening der industriële en stedelijke bevolking van levensmiddelen. De beteekenis hiervan wordt grooter naarmate de buitenlandse markten minder afnemen.

Maar dat innig verband en die onmisbaarheid nemen niet weg, dat Nederland een land is geworden, welks bevolking in veel sterker mate belang heeft bij de nijverheid dan bij den landbouw.

Ook de door den heer Louwes aan Prof. Dr. Minderhoud toegekende ontdekking Ao. 1931, die echter

reeds door mij gebruikt werd in 1926 (Zie Rapport van de Commissie van Advies voor de Veenafgraving, Algemeene Landsdrukkerij, 1928), dat in zuivere landbouwgebieden 1 inwoner op 1 H.A. leeft, vormt een aanwijzing, dat in een land met 2¼ miljoen H.A. cultuurgrond en 8 miljoen inwoners, ondanks alle rijmpjes en spreekwoorden de industrie een grootter volksbelang vertegenwoordigt dan de landbouw.

Ik doe daarbij niets tekort aan de bijzondere waarden, die de landbouwende stand voor het fysiek en de psyche eener bevolking heeft, doch merk dan toch op, dat in de laatste kwarteeuw de leefwijze der stedelijke en industriële bevolking zich sterk ten goede heeft gewijzigd met het gevolg, dat de fysieke gesteldheid der bevolking daar niet achterstaat bij die op het platte land. Beter woning, korter werkdag, fabriekshygiëne, minder drankmisbruik, enz. hebben een zegenrijke uitwerking gehad.

In ons in hoofdzaak industriële land is nu een eenzijdige landbouwprotectie ontstaan, die zoo'n omvang heeft aangenomen, dat de andere bedrijven zich laardoor ernstig geschaad gevoelen. Hier is geen afgunst in het spel, doch vrees voor lijfsbehoud.

Van industriële zijde is allermint geprotesteerd tegen de eerste steunmaatregelen in den landbouw. Eerst toen die steun een omvang en vormen aannam, die de inmiddels in steeds grootter nood komende industrie het bestaan bemoeilijkten, verhieven zich waarschuwend stemmen.

In haar zwaren strijd om tot kostprijzen te komen, die zich kunnen meten met die der buitenlandse concurrenten, ja, in haar pogen om de verliezen zoo klein te houden, dat de reserves het nog wat langer uithouden, worden de industrie en de scheepvaart tegengeverkt door de verhooging van de kosten van levensonderhoud.

Tal van grond- en hulpstoffen kan de industrie niet meer naar vrije keuze betrekken, omdat zij landbouwcrisisartikel zijn geworden.

Vele industriëlen zien zich allerlei verboden en voorschriften en inmenging opgelegd ter wille van den landbouwsteun.

De stervende scheepvaart ziet zich telkens weer een vracht ontnemen ter wille van den landbouw (graan, grondstoffen voor margarine, fruit, veevoer, spek, vleesch, enz.). Er is geen potje, waaruit zij f 5.— per ton schadevergoeding krijgen, zooals de veehouders, die f 5.— per koe kregen uit de overgeschoten 7½ miljoen, opgebracht door de consumenten.

Al deze nadeelen en de druk der circa f 200 miljoen verzwaren den strijd op leven en dood van zeer veel bedrijven, die met elkaar niet minder belangrijk zijn dan de landbouw.

Dat hulp, veel hulp aan den landbouw noodig was, wordt niet ontkend, maar dat als axioma wordt aangenomen, dat in den landbouw ieder op zijn bedrijf moet kunnen blijven, dat alle grond bebouwd moet worden en de producten den kostprijs en een sober loon moeten opbrengen, terwijl voor vele andere bedrijfstakken de leer geldt, dat verlies verlies is, dat niet gecompenseerd wordt door exportpremies, toelagen, accijnzen, of monopolieprijzen, dat verwekt bittere gevoelens.

Dit is temeer het geval, omdat van die pijnlijk opgebrachte 200-zoveel miljoen gulden of globaal 100 gulden voor iedere H.A. in één jaar, een groot deel strekt tot betaling van pacht en rente. In geen enkel bedrijf buiten den landbouw, dat daartoe niet uit eigen kracht in staat is, krijgen aandeelhouders of obligatiehouders een cent rente. In vele gevallen raken zij hun vermogen voor goed kwijt. Men zie er de beursnotering van de obligaties der scheepshypotheekbanken en van de aandelen en obligaties van industriële en scheepvaartondernemingen maar eens op na.

De Coöp. Beetwortelsuikerfabriek „Dinteloord” sloot kortgeleden tot vervroegde aflossing van ½

miljoen aan obligaties na een afschrijving van ¼ miljoen op een reeds ver afgeschreven bezit. Dit geld kwam geheel uit den bietensteun, die wordt opgebracht ook door gewezen suikerlords, voor wie een suikerfabriek op Java een negatief bezit is geworden en door reederijen, die een geheel andere methode moeten toepassen om van hun obligatieschuld af te komen, die van geen rente en afschrijving meer weten behalve dan de 5 pCt. rente, die zij voor „Benas”leeningen te betalen hebben.

Werd de landbouwsteun alleen verstrekt tot instandhouding van wat voor de toekomst waarde heeft, dan zou het nog zoo erg niet zijn, vooral niet wanneer de staatsbemoeiing tevens werkt tot verbetering van het bedrijf (wat in enkele gevallen op uitnemende wijze geschiedt), doch voor de grootste brokken als tarwe en suiker geldt dat allermint. Deze producten worden elders goedkooper gemaakt en voor een deel ook beter. De kunstmatige teelt hier is dus alleen te motiveeren als werkverschaffing en in het belang van den anders braakliggenden grond. Dan is het toch een gruwelijke onbillijkheid, dat uit de steungelden de hypotheekhouder of de eigenaar van dien grond, waarvan het nuttig rendement even groot is als van een opgelegd schip of een stilstaande fabriek, nog rente trekt.

Mijn hoofdbezwaren tegen den landbouwsteun, zooals die als onkruid ons land heeft overwoekerd, zijn:

1o. Een zéer groot deel van de opbrengst van den landbouwsteun komt ten goede aan het kapitaal, terwijl alle anders belegde of -aangewende kapitaal zijn eigen risico te dragen heeft.

2o. Bij de verdeling dezer zwaarste aller belastingen wordt niet alleen geen rekening gehouden met draagkracht, doch de minst draagkrachtigen en de grootste gezinnen worden het zwaarst belast.

3o. Bij de handelspolitiek der Regeering doet haar gepréoccupeerdheid met den landbouw zich onwillekeurig gelden ten nadeele van industrie en scheepvaart.

4o. Binnenlandsche regelingen ten bate van den landbouw grijpen op schadelijke en hinderlijke wijze in in de uitoefening van industriële bedrijven, die reeds een zwaren strijd om het bestaan hebben te voeren.

5o. Land- en tuinbouw verliezen hun onmisbare eigenschappen van initiatief, ondernemingsgeest en verantwoordelijkheidsbesef.

6o. De steuntrekkers komen in den waan, dat deze noodregeling een aanwijzing geeft voor toekomstige prijzen en bedrijfsmogelijkheden.

7o. De zware belasting van arbeiders en werklozen met de kosten van den landbouwsteun, die voor een groot deel aan het landbouwkapitaal ten goede komt, verhindert de verlaging der gezinsuitgaven en daarmede de onmisbare verlaging van het loonpeil in tal van bedrijven.

8o. Het verleenen van een groote mate van zekerheid aan het in den grond belegde kapitaal vermindert de kapitaaltoevoer naar andere bedrijven.

9o. Het uitsluitend als crisisverschijnsel behandelen van alle invloeden, die den landbouw treffen, maakt blind voor het niet minder belangrijke verschijnsel, dat door zuiver technische oorzaken (motortractie, chemische en biologische vorderingen, goedkoop vervoer, enz.) omvangrijke cultures elders voordeliger zijn geworden dan in Nederland.

10o. De financiering van inkomsten en uitgaven voor den landbouwsteun buiten de schatkist om leidt tot een groote ongelijkmatigheid in de besteding der openbare geldmiddelen voor verschillende belangen.¹⁾

De heer Louwes en ook anderen zeggen tot de industrie „doet gij evenals de landbouw, vereenigt U,

¹⁾ Alleen om ½ ton op de Rijksuitgaven te besparen worden de nuttige Gezondheidscommissies opgeheven. De Minister van Economische Zaken begroot de uitgaven voor administratie en contrôle voor de steunregeling der eetaardappelen op 11 ton bij een totale heffing van 7 miljoen! „Wie het breed heeft, laat het breed hangen.”

bedenkt steunmaatregelen en wendt U tot de Regeering". Er zijn er zelfs — en niet de onbeduidendsten — die redeneeren: „de landbouw is er nu, laten wij met de industrie hetzelfde doen, en alles zal reg kom".

Eerstbedoelde raad is niet geheel zonder bestaansrecht. Men zie echter niet over het hoofd, dat „de" industrie bestaat uit een groote verscheidenheid van industrietakken, die met elkaar weinig belangen gemeen hebben. Daarbij — het is een teer punt, doch daarom van niet minder gewicht — is de politieke invloed van de industrie uiterst gering; die van den landbouw onevenredig groot. De nood is geleidelijker gekomen en is lang niet voor alle bedrijven gelijk. Ook de middelen, die hulp zouden kunnen brengen, loopen sterk uiteen.

Van groote beteekenis is echter, dat een financiële steun, die op dezelfde principes zou berusten als de landbouwsteun heel wat meer dan f 200 miljoen zou moeten bedragen en dus niemand daaraan denkt. Een der eerste gevolgen zou zijn, dat de landbouwsteun volstrekt onmogelijk werd.

Verder voelt de industrie levendig, dat een dieprijpende overheidsbemoeiing in de bedrijfsvoering op de ondernemingen verslappend en versuffend zou werken en juist die pittige eigenschappen zou dooden en die geboren leiders op de vlucht zou jagen, die aan onderneming voor onderneming de overwinning moeten bezorgen in den strijd tegen de moeilijkheden.

Wat, voor zoover ik meen te kunnen constateeren, de industrie behalve zoo goed mogelijke handelsverdragen, een voorzichtige contingenteering en eenige wel overlegde directe hulp hier en daar vooral vraagt, is zoo min mogelijk belemmerd te worden in de vrije bedrijfsuitoefening en het is thans juist de landbouwsteun, die van alle kanten de industrie drukt en bindt.

Zij gevoelt daarbij levendig het gemis aan een tot oordeelen over de industrie bevoegd orgaan aan het Departement van Economische Zaken, aan een levend verband tusschen overheid en industrie, waardoor samenwerking zou ontstaan bij het zoeken naar aanpassing en saneering, en aan een macht in den Staat, die bij de binnen- en buitenlandsche economische politiek het geheele bedrijfsleven als één belangengemeenschap beschouwt en die den wil en de bekwaamheid heeft om aller belangen evenwichtig en met één doel te behartigen.

HET CADEAUSTELSEL IN NEDERLAND.

Onder de vele vraagstukken, welke met den detailverkoop verband houden, staat het cadeaustelsel thans wel in het middelpunt der belangstelling. Wellicht is dit voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de wettelijke regeling, welke in 1932 in Duitschland tot stand kwam, die in 1933 nog werd verscherpt en aan alle publieke discussies, welke deze maatregelen met zich mede brachten.

Reeds sinds 1928 stelt men ook hier te lande alles in het werk, wettelijke bepalingen in het leven te roepen, die de mogelijkheid van toepassing van het stelsel beperken. In genoemd jaar werd de Staatscommissie van Wijnbergen geïnstalleerd, met de opdracht, „het cadeaustelsel en de daaruit voortvloeiende nadeelen aan een nader onderzoek te onderwerpen en na te gaan, welke maatregelen daartegen eventueel zouden zijn te nemen" ¹⁾. Ofschoon het resultaat van dit onderzoek — naar algemeen erkend werd — op veel te weinig feitenmateriaal berustte ²⁾, oordeelde de Minister het onnoodig, om „na het verdienstelijke rapport, door de Commissie van Wijnbergen uitgebracht, nog meer feitelijke gegevens over het cadeaustelsel te ontvangen." ³⁾ Een nieuwe commissie werd

¹⁾ Verslag van de Commissie tot Onderzoek van het Cadeaustelsel. Verslagen Dept. v. Arbeid, Handel en Nijverheid 1929 No. 9, pag. 8.

²⁾ Vg. de kritiek van Prof. N. J. Polak in Economisch-Statistische Berichten van 25 December 1929.

³⁾ Verslag der werkzaamheden van den Middenstandsraad over het jaar 1931, pag. 26.

ingesteld, ten einde het vraagstuk nader te onderzoeken en deze rapporteerde in 1932, dat zij het wenschelijk achtte, een proef te nemen met het Duitsche stelsel, dat met een verbod gelijk staat, en zoo noodig op een verscherpte wijze toegepast.

Opnieuw is daarna in de maanden October, November en December 1932 een onderzoek ingesteld door het Nationaal Comité tot Beteugeling van het Cadeaustelsel, waarvan de resultaten onlangs zijn gepubliceerd. ⁴⁾ De conclusies tot welke het Comité is gekomen, luiden dermate ongunstig voor het c.s. dat men een spoedige totstandkoming eener wettelijke regeling wenschelijk acht, daar anders „het cadeaustelsel nog in omvang en in den groei van deszelfs uitwassen zal toenemen."

Het c.s. — aldus concludeert het Comité — leidt tot verwildering der handelsmoraal, wijl niet van het geven van geschenken, doch slechts van een gekoepelden verkoop sprake is. De beoordeeling van den prijs van het gekochte wordt dientengevolge bemoeilijkt, waardoor de mogelijkheid tot misleiding van het publiek en tot oneerlijke concurrentie wordt geopend. Bovendien wordt door toepassing van het c.s. een substituut van kansspel in den handel ingevoerd, terwijl bovendien dikwijls een misleidend beeld wordt gegeven van de artikelen, die men voor cadeaubons beschikbaar stelt. Het c.s. geeft voorts aanleiding tot te groote aankopen, verhoogd gebruik, vermorsing van artikelen om der wille van de bons door personeel of kinderen. Het c.s. werkt prijsverhoogend of qualiteitsverminderend, het speculeert op de psyche der minst ontwikkelden en financieel minst sterken en heeft daardoor een ongunstigen invloed op de wijze, waarop het huishoudgeld wordt besteed. Tenslotte vormt het c.s. een nadeel voor hen, die van den verkoop der ten geschenke gegeven artikelen hun beroep maken.

Het Comité heeft deze conclusies gebaseerd op den inhoud van 1870 beantwoorde vragenlijsten, zonder zelf het stelsel aan een beoordeeling te onderwerpen. Uit het feit, dat onder de ingekomen antwoorden die der tegenstanders van voortgaande toepassing de meerderheid vormden, heeft het afgeleid, dat het stelsel een ongunstige werking heeft en derhalve wettelijk geregeld dient te worden. Een dergelijke conclusie kan formeel slechts juist zijn, indien het aantal antwoorden, dat van diverse groepen in het economisch leven ter beschikking staat, voldoende kan worden geacht, om de meening van elk dezer groepen te vertegenwoordigen; en materieel alleen dan, indien alle groepen, voor welke de toepassing van het c.s. van beteekenis is, in de gelegenheid zijn gesteld, haar meening daaromtrent kenbaar te maken. Aan geen dezer beide vereischten is bij dit onderzoek echter voldaan.

De groep der verbruikers, tegenover welke men zich heeft gesteld als tegenover „een niet direct betrokkene" ⁵⁾, is vertegenwoordigd door slechts 333 personen, welker uitspraak al zeer gering moet worden geacht als vertegenwoordigd een bevolking van ruim 8 miljoen zielen, die immers allen tot de groote groep der verbruikers behooren. Mocht men hiertegen aanvoeren, dat men ook beschikt over de uitspraken van een aantal huisvrouwen- en consumentenverenigingen, dan kan het antwoord slechts luiden, dat juist dáárdoor de gemaakte fout nog grooter wordt. De genoemde vereenigingen omvatten niet een deel van „het koopend publiek" zonder meer, doch een zeer bepaalde groep, welker koopgewoonten van die van het groote publiek sterk verschillen. De antwoorden, welke voorts zijn ingekomen van de groepen der fabrikanten, exporteurs en tusschenhandelaren zijn evenmin geschikt, om zich een juist beeld van de beteekenis van het c.s. te vormen; zij zijn voor het over-

⁴⁾ Overzicht der resultaten van het Nationaal Onderzoek naar het Cadeaustelsel, 1933.

⁵⁾ T.a.p., pag. 15.

grote deel afkomstig van personen, die het stelsel niet praktisch toepassen. Daarmede is een verkeerd element in het onderzoek geslopen, omdat er in de 1870 antwoorden een belangenkwestie is verborgen, waaromtrent de beslissing afhankelijk is gesteld van het betrekkelijk aantal der wel- en niet-toepassers van het c.s. in de verschillende onderzochte groepen. Degenen, die door hun werkkring de resultaten van het c.s. het meest van nabij kunnen waarnemen, de detailhandelaren, zijn daarentegen niet in de gelegenheid gesteld, om als groep hun meening daaromtrent kenbaar te maken, t.w. de detailhandelaren.

In het licht der bovenstaande uiteenzetting blijkt duidelijk, dat de beteekenis van het verkregen resultaat geenszins wordt gedekt door de percentages en verhoudingscijfers, die het rapport bevat. De Minister zal goed doen, aan deze cijfers de waarde toe te kennen, die zij in werkelijkheid vertegenwoordigen.

J. A. COLTOF.

BESCHOUWINGEN OVER STEENKOLEN IN 1933.

I.

Onze medewerker voor steenkolen schrijft ons:

De moeilijkheden in den kolenhandel, welke zich in 1932 reeds vertoonden, zijn in het afgelopen jaar steeds groter geworden. Het jaar 1933 stond dan ook in het teken van beperking, voornamelijk een gevolg van de isolatie-politiek der verschillende invoerlanden, welke zich door contingenteringen en heffingen tegen te grooten invoer wilden beschermen.

De productielanden kwamen daardoor in den knel en dientengevolge zag men bijna overal verdere inkrumping der productie.

Voor Engeland werd het een nationaal belang om de kolenproductie zooveel mogelijk te handhaven en dus nam de Regeering de zaak in handen en zag men op initiatief van Runciman verschillende handelsverdragen tot stand komen tusschen Engeland en kolen-invoerlanden, waarbij deze op zich namen groote hoeveelheden kolen van Engeland te betrekken. Van beteekenis waren de overeenkomsten met Canada, Scandinavië, Duitschland, IJsland en Argentinië.

Ondanks alle pogingen bleek het toch onmogelijk om de geproduceerde hoeveelheden regelmatig af te zetten, waardoor te groote voorraden bij de mijnen ontstonden. De Engelsche mijnen verloren meermaals orders tengevolge der hevige concurrentie der continentale mijnen, welke — alle koersverschillen ten spijt — zaken deden in Engelsche valuta.

Wenscht men eene nadere verklaring waarom de productie bijna overal groter was dan de vraag, niettegenstaande de productiebeperkingen, dan kan daarop geantwoord worden, dat het wereld-kolenverbruik ontegenzeggelijk minder wordt, dat waterkracht als energiebron voor beweegkracht steeds meer gebruikt wordt, dat de stookolie een geduchte concurrente geworden is, terwijl een steeds groter wordend verbruik van electriciteit geen evenredig grooter kolenverbruik medebrengt. Tenzij er nieuwe verbruikers van kolen gevonden worden, door nieuwe vindingen of toepassingen, zal de productie op het tegenwoordige peil gehandhaafd steeds te groot blijken.

In Engeland bestaan reeds lang plannen om olie uit steenkolen te produceeren. In Juli 1933 werden die plannen uitvoerig in het Lagerhuis besproken en er was sprake van de oprichting van een installatie, welke per jaar circa 100.000 ton olie uit 350.000 ton steenkolen zou kunnen produceeren. Een belangrijk aantal menschen zou daardoor werk vinden en voor Engeland is het tot stand komen van deze nieuwe industrie van groote beteekenis, zoowel met het oog op de steenkolenproductie als met het oog op olieproductie in het eigen land, waardoor Engeland niet meer geheel afhankelijk zou zijn van de buitenlandse bronnen.

Verder werden er proeven genomen met poederkool gemengd met olie. Het succes was vooralsnog gering,

maar men hoopt het juiste mengsel te zullen vinden, waardoor het verbruik van poederkool groter zal worden. In dit verband is het interessant te vermelden, dat Diesel zijn motor oorspronkelijk ontwierp om met brandstof in poedervorm te worden gedreven. Zijn pogingen faalden en via brandstof in poedervorm kwam hij tot het gebruik van zware olie, waarmede hij zooveel succes had. Thans tracht men poederkool met olie te vermengen en daarmede motoren te drijven en mocht het gelukken om poederkool geheel van asch te zuiveren, dan zou Diesel's oorspronkelijke plan toch nog wel eens uitgevoerd kunnen worden en op groote schaal toepassing kunnen vinden. Of dit alles Engeland's kolenproductie op peil zal kunnen houden, zal de toekomst moeten leeren.

De cijfers toonen aan hoezeer men reeds achteruitgaat. Engeland produceerde in:

1929	258	miljoen ton
1930	244	" "
1931	220	" "
1932	210	" "
1933	207	" "

Gedurende het eerste halfjaar van 1933 was de productie reeds 3½ miljoen ton lager dan in dezelfde periode van 1932, de geëxporteerde hoeveelheden bleken in het eerste halfjaar 1½ miljoen ton minder te zijn dan in dezelfde periode van 1932.

Tegen het einde van het derde kwartaal van 1933 scheen men in Engeland weer even op den goeden weg en was men hoopvol gestemd. Er werden verschillende groote contracten met buitenlandsche spoorwegen en andere groote verbruikers afgesloten en men sprak van eene belangrijke opleving.

De totale uitvoer bedroeg:

	1933	1932	1931
	ton	ton	ton
Doorsnee-uitvoerprijs ..	16/1	16/3	16/2½

Wat Engeland in Ierland aan omzet verloor blijkt uit de volgende cijfers:

	Ierland.	Engelsche kolen
1933	Totale invoer	naar Ierland
Januari	184.000	97.000
Februari	188.000	114.000
Maart	206.000	138.000
April	181.000	102.000
Mei	183.000	120.000
Juni	182.000	93.000
Juli	144.000	89.000
Augustus	184.000	98.000
September	195.000	105.000

De „Coal Mines Act” ondervond veel critiek en het schijnt moeilijk om tot een oplossing te komen, waarmede alle partijen genoeg kunnen nemen. Er werden vele voorstellen tot wijziging gedaan en men hoopt in 1934 iets te bereiken, hetgeen zeer noodig is, nu gebleken is, dat men zich niet aan de minimumprijzen gehouden heeft. Het quota-systeem gaf aanleiding tot klachten en bleek niet altijd voldoende georganiseerd te zijn. De vraag naar „sized coal” was dermate groot, dat men niet steeds gereede afnemering vond voor de gezeefde soorten en de afnemers van „sized coal” werden verplicht met deze soorten ook een gedeelte stukkolen te nemen. Terwijl wij dit rapport schrijven komt de mededeeling, dat een Engelsche papierfabriek Poolsche nootjeskolen geïmporteerd heeft, omdat de Engelsche mijnen niet aan hare contractverplichtingen zouden kunnen voldoen.

Duitschland.

De concurrentiestrijd der Westfaalsche kolen op de internationale markten komt tot uiting in de zogenaamde „Umlage” van het Syndicaat. Deze liep steeds op, bedroeg in Januari 1933 R.M. 3.79, in Juli R.M. 4.07 en in November R.M. 4.25, hetgeen wijst op een steeds lageren prijs voor exportkolen. De toestand in Westfalen was dan ook weinig rooskleurig, maar de concurrentiestrijd werd niettemin hevig ge-

streden. Het nieuwe regime bracht nieuwe energie en den wensch tot verbetering. Op aandringen der Regeering werden meer menschen te werk gesteld en zoo zien wij het aantal arbeiders stijgen van in Januari 208.000 tot in November 216.000. De dagelijksche productie was in Januari 1933: Kolen 254.890 ton, cokes 46.566 ton, briketten 10.740 ton, welke tot September — met kleine verschillen van maand tot maand — gehandhaafd kon worden. In October was de dagelijksche kolenproductie 266.355 ton, in November 289.000 ton en in December volgens voorloopige opgave ca. 300.000 ton.

De dagelijksche verkoopcijfers van het Syndicaat waren als volgt gedurende de eerste zes maanden van het jaar:

Maand	naar onbestreden		Totaal
	gebied	gebied	
	ton	ton	ton
Januari	86.000	79.000	165.000
Februari	82.000	85.000	167.000
Maart	68.000	73.000	141.500
April	71.000	77.000	148.000
Mei	95.000	82.000	177.000
Juni	99.000	90.000	189.000
Gemiddelde	83.500	81.083	164.583
Gemiddelde in 1932 (zelfde tijdperk)	84.333	73.833	158.166

In October behaalde men 180.000 ton per dag en in November 199.000 ton. December bracht koude en grootere omzetten, tevens een verlaging van de Umlage tot R.M. 3.99. De verlaging was een gevolg van het feit, dat de afzet in het onbestreden gebied belangrijk grooter was, terwijl het exportcijfer tengevolge van verkeersstremmingen belangrijk minder was.

Van beteekenis voor Westfalen is het feit, dat na vele onderhandelingen tenslotte de mijnen uit het Aachener Revier tot het Westfaalsche Syndicaat toegetreden zijn. Het Syndicaat stelt voortaan de prijzen vast, waardoor een groote concurrentie uitgeschakeld is.

De nieuwe regeling treedt 1 April 1934 in werking en betreft de mijnen van:

Eschweiler Bergwerksverein.
Gewerkschaft Sophia Jacoba.
Carolus Magnus.
Carl Alexander.

Polen.

1933 was een ongunstig jaar voor Polen. De productie aan steenkolen bedroeg rond 27 miljoen ton tegen 28.4 miljoen ton het jaar tevoren. Het afgelopen jaar was het slechtste sedert Oost-Opper-Silezië aan Polen toebehoort. In de tweede helft van 1933 maakte zich intusschen wel een verbetering in den gang van zaken bemerkbaar. De voorraden, welke begin 1933 2,5 miljoen ton bedroegen, daalden in het afgelopen jaar met meer dan 600.000 ton. De binnenlandsche afzet bedroeg 14.93 (v.j. 14.76) miljoen ton en in het tweede halfjaar 8.40 (v.j. 7.82) miljoen ton. De uitvoer naar de oude afnemers van de Poolsche kolenconventie (Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Hongarije en in het begin van dit jaar ook Zuid-Slavië) daalde van 2.13 miljoen tot 1.73 miljoen ton.

Door het verlies aan afzetgebied op de Scandinavische markten moest Polen andere gebieden veroveren, hetgeen met grooten concurrentiestrijd gepaard ging. De prijzen brokkelden daardoor steeds verder af, maar de Poolsche kolen vonden hun weg naar landen, waar zij tot nu toe onbekend waren. Tot in Gibraltar werd een lading verkocht aan een aldaar gevestigde Engelsche firma en eenige duizenden tonnen gingen naar Egypte. Niettegenstaande alle pogingen om de productie te handhaven, moest men in April reeds mijnen sluiten en arbeiders ontslaan. In Juni trad weer eenige verbetering in, toen de dagelijksche productie 10.000 ton hooger was dan in Mei. In Juli werden weer eenige mijnen gesloten en op 1 Augustus werd een loonsverlaging ingevoerd. Polen

bracht eenige contracten tot stand, waarbij levering in natura als betaling werd aangenomen. Op deze wijze werden in Tjecho-Slowakije 720.000 ton Poolsche kolen geplaatst, te leveren gedurende twee jaar en in Italië 1.6 miljoen ton, te leveren gedurende vier jaar.

De productie — voorraad — en verkoopcijfers verschilden van maand tot maand, al naar gelang de invoerlanden hunne contingenten verhoogden of verlaagden. De mijnen moesten zich voortdurend aanpassen en meermalen prijzen verlagen om orders te boeken.

In Ierland vonden de Poolsche kolen goeden af trek, maar ten koste van den prijs, welke in Januari 1933 voor stukken nog 13/6 fob. verscheepingshaven bedroeg en in December slechts 12/-. De Spoorwegen vervoerden de kolen van de mijnen naar Danzig/Gdynia tegen zeer lage tarieven, terwijl de mijnen als tegenprestatie kolen tegen zeer lage prijzen aan de Spoorwegen leverden.

België.

De toestand in het mijnbedrijf was over het geheel genomen niet gunstig. De Spoorwegen moesten helpen door 98 pCt. van hunne behoeften in België te dekken. De concurrentie der Nederlandsche kolen was fnuikend, zoodat België tenslotte genoodzaakt was om een invoerrecht van Fr. 10.— per ton te heffen op vreemde kolen. Men beweerde, dat Nederlandsche magere kolen via België weer naar Nederland als Belgische anthraciet geleverd werden en dat de Belgische handelaren er dan nog aan verdienden.

België produceerde:

	1933	1932	1931
Jan./Nov.			
Kolen	23.111.440	19.054.540	24.973.210
Cokes	4.134.730	4.056.700	4.545.210
Briketten	1.262.290	1.129.300	1.709.280
	28.508.460	24.240.540	31.227.700

Hieruit blijkt, dat er van productiebeperking geen sprake was, maar de voorraden werden ook steeds grooter. In Januari waren er ca. 2 miljoen ton kolen voorradig en in November ca. 3 miljoen.

Frankrijk.

De eigen productie bedroeg:

	Jan./Nov.		
	1933	1932	1931
Kolen	43.785.105	42.963.455	47.045.847
Cokes	3.507.412	3.023.245	4.188.205
Briketten	4.977.280	4.966.526	4.616.306
	52.269.797	50.953.226	55.850.358

In Mei 1933 stelde Frankrijk een invoerrecht van Fr. 2.— op vreemde kolen.

Het verbruik in Frankrijk gedurende 1933 kan geschat worden op 71½ miljoen ton tegenover 71.3 miljoen ton in 1932.

De voorraden bedroegen circa 4 miljoen ton gedurende het geheele jaar.

Het aantal werklieden was in December 1932 totaal 254.533, maar in October 1933 slechts 244.572. Hier zien wij dus minder werklieden en een grotere productie, hetgeen wijst op verbeterde werkwijze.

De loonen werden in 1933 niet verlaagd, maar op het peil van 1932 gehandhaafd. (Slot volgt.)

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE DUITSCHE ARBEIDSDIENST.

Dr. Georg Böse te Berlijn schrijft ons:

„Wer bewirkt, dass dort, wo vorher ein Halm wuchs, nunmehr deren zwei wachsen, der leistet mehr für sein Volk als ein Feldherr, der eine grosse Schlacht gewinnt.“ De officiële leiding van den Duitschen arbeidsdienst heeft deze uitspraak van Frederik de Groote, naar aanleiding van de door hem tot stand gebrachte cultiveering van de moerasen aan den Oder, de Warthe en de Netze, tot richtsnoer gekozen. De vergroting van de opbrengst van den landbouw, de quantitatief meetbare productie-

vermeerdering, behoort ondanks de groote beteekenis van de economische zijde van het vraagstuk onder de huidige omstandigheden in Duitschland, toch niet uitsluitend het doel van den arbeidsdienst te zijn. Zooals reeds uit de voorgeschiedenis van den vrijwilligen arbeidsdienst (Freiwilliger Arbeits-Dienst, afgekort FAD) blijkt, zijn daarbij vooral overwegingen van algemeen politieken, bevolkingspolitieken en opvoedkundigen aard van beteekenis geweest. In deze voorgeschiedenis treft men gedachten aan, die verwant zijn aan de kolonisatie van het Oosten van Duitschland onder de orderidders sedert de dertiende eeuw, aan de maatregelen van de reconstructiepolitiek van Frederik de Groote na den zeventienjarigen oorlog en aan de wet inzake den hulpdienst gedurende den wereldoorlog, welke in 1916 ook de burgerbevolking bij de nationale verzorging betrok.

Door de gevolgen van het Verdrag van Versailles, het afstaan van een belangrijk gedeelte van de basis van de voedselvoorziening b.v. in West-Pruisen en Posen en het verlies van alle koloniën werden gebieden uitgeschakeld, welke anders den bevolkingsaanwas hadden kunnen absorbeeren. Deze absorptie is des te noodzakelijker, daar de internationale concurrentie tot een verscherpten strijd om de afzetgebieden leidde en tal van landen tot verhooging van de tariefmuren noopte, welke tevoren het vrijhandelsprincipe huldigden.

Bovendien heeft de in 1929 aangevangen werkloosheid van langen duur in het binnenland een toestand geschapen, welke reeds lang niet meer als een zuiver economisch en (van het standpunt van den staat gezien) financieel politiek vraagstuk kon worden beschouwd, doch waarvan de gevolgen, inzonderheid voor de rijpere jeugd als een moreelen misstand en voor staat en maatschappij als een dreigend gevaar werden gevoeld. Vele jongelieden leerden in het geheel niet meer te werken en leerden geen beroep meer. In een land als Duitschland, waar steeds een uitgesproken wil tot werken had bestaan, moesten de gevolgen van het ineensinken van de arbeidsmoraal wel funest zijn. Toen ontstond de gedachte van den arbeidsdienst. Deze zal, zooals de Staatssecretaris voor den Arbeidsdienst, Hierl, heeft verklaard, een school voor de opvoeding van de jeugd zijn. Hitler heeft in zijn rede op den „dag van den nationalen arbeid” op 1 Mei gezegd, dat de jeugd

weder moet leeren werk van beteekenis te verrichten in het kader van een uniform opbouwprogramma en dat „het vreeselijke vooroordeel, dat handenarbeid minderwaardig is, moet worden uitgerooid”. De arbeidsdienst heeft dus betrekking op de jeugd en dient voorts om het handwerk weder in eere te herstellen. Dat niet industriële arbeid, doch bewerking van den Duitschen bodem, wordt bedoeld, is in overeenstemming met de strekking van de nationaal-socialistische politiek en haar devies „Zurück zur Scholle”, haar tegenzin tegen de sterke toename van het aantal intellectueelen en haar streven om de kloof tusschen landelijke en stedelijke bevolking te overbruggen.

De wettelijke grondslag voor den arbeidsdienst, waarbij van het principe van den *vrijen wil tot werken* en niet van *dienstplicht* werd uitgegaan, werd reeds in een noodverordening van de regering-Brüning in Juni 1931 gelegd. De geheele organisatie van den FAD ressorteert onder den Rijksminister van den Arbeid, resp. zijn Staatssecretaris. De verschillende groepen, die door kameraadschappelijk samenwerken zelf haar zaken zullen regelen en die onder gezag van een groepsleider zullen staan, vormen de cellen van den feitelijken arbeidsdienst. In deze cellen zijn thans ongeveer 280.000 jonge menschen, in hoofdzaak beneden de 25 jaar, van welke ongeveer de helft uit jeugdige werkloozen bestaat, voor een periode van 40 tot ten hoogste 50 weken vereenigd. De werktijd bedraagt gemiddeld 6 uur, hierbij komen nog enkele uren voor geestelijke ontwikkeling en sport. Overeenstemming omtrent de economische taak van den FAD kon eerst worden verkregen, nadat de organisatie straf was gecentraliseerd. Vroeger werden plantsoenen ter verfraaiing aangelegd, sportterreinen gebouwd en „juist datgene in orde gebracht, waarvoor onder andere omstandigheden geen geld was”. In Augustus 1932 waren nog 32 pCt. van de vrijwilligers van den arbeidsdienst bij den bouw van sport- en spelterreinen en dergelijke werkzaamheden tewerkgesteld en slechts 16 pCt. bij de verbetering van voor agrarische doeleinden bruikbare akkers; thans zijn ongeveer 44 pCt. van alle vrijwilligers met deze laatste werkzaamheden bezig, 23 pCt. bij den aanleg van wegen en de verbetering van het verkeer (in de eerste plaats voor de ontsluiting van nieuwe terreinen voor kolonisatiedoelinden), 10 pCt. bij den bosch-

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:
Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electri- citeit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
„ 1932	76.4	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
„ 1933	84.0	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
Januari 1933	84.9	199.3	79.8	124.2	31.4	120.6	155.3	33.8	26.3	108.2	147.2	196.3
Februari „	82.8	194.2	76.4	118.8	28.5	121.6	146.8	30.1	23.7	103.1	141.9	199.6
Maart „	82.0	190.3	74.6	118.2	28.3	124.5	142.6	28.4	22.1	110.3	138.6	187.1
April „	80.9	190.6	73.3	120.7	26.0	125.9	144.7	31.9	21.7	111.5	127.6	185.1
Mei „	88.9	210.2	78.0	138.3	24.4	141.7	158.4	39.0	25.3	124.5	137.9	201.0
Juni „	90.4	220.9	84.0	149.1	27.9	155.1	174.2	47.8	28.6	140.7	154.6	229.5
Juli „	91.8	219.6	88.0	151.0	29.4	150.4	179.1	53.2	28.3	137.4	154.5	241.2
Augustus „	89.4	212.2	84.9	150.0	24.6	151.9	172.4	54.6	25.6	128.3	145.1	233.7
September „	86.0	205.1	81.5	147.2	24.0	155.5	178.4	50.2	22.1	109.2	132.4	212.5
October „	79.2	197.3	77.8	138.8	23.2	156.2	170.7	48.1	18.7	97.4	119.9	219.9
November „	75.6	191.2	73.2	144.6	31.0	158.0	175.5	47.7	16.2	87.4	107.9	214.8
December „	76.4	191.1	79.6	153.2	35.2	159.1	176.1	49.0	18.4	96.7	122.9	214.5
Januari 1934	79.2	190.1	85.1	159.0	49.9	157.7	176.6	52.4	18.6	99.9	130.3	229.6

Schommelingen in het aandeelen-indexcijfer. 2 Januari 1934 f 2.291.210.500 = 100.

2 Januari 100.0	24 Januari 100.8
10 „ 99.3	31 „ 100.8
17 „ 99.3	

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64. Nadruk verboden.

bouw en 8 pCt. bij de eigenlijke kolonisatiewerkzaamheden, terwijl nog maar 15 pCt. (tegenover 32 pCt.) door andere werkzaamheden in beslag worden genomen.

Bij de economische beoordeeling van de verschillende werkzaamheden, inzonderheid van die, welke onder het begrip „bodemverbetering” vallen, dient men van het standpunt uit te gaan, dat, volgens opgave van den Duitschen Landbouwråd, rond 8,5 miljoen van de rond 29 miljoen H.A. voor agrarische doeleinden bruikbare akkers te nat zijn. Hieruit volgt, dat een derde gedeelte van het Deutsche cultuurland noodzakelijk moet worden gedraineerd. Behalve drooglegging en irrigatie van cultuurland behooren de volgende werkzaamheden te worden vermeld: de cultiveering van moeras- en veengronden (Duitschland bezit nog 1,9 miljoen H.A. niet in cultuur gebracht moerasland en veengrond), van woeste gronden (1,2 miljoen H.A., waarvan de helft voor landbouw- en de helft voor boschbouwdoeleinden), het geschikt maken van verbrokkelde en ongunstig gelegen velden, die hierdoor niet rendabel konden worden geëxploiteerd, inzonderheid in Zuid-West-Duitschland, de bescherming tegen hoogwater van 1 miljoen H.A. overstromingsgebied (incl. indijking van de kuststreken in Noord-West-Duitschland) en de aanleg van wegen voor den landbouw. Na de uitvoering van het programma in 10 tot 20 jaren hoopt men een grootere opbrengst aan levensmiddelen te kunnen verkrijgen van R.M. 2½ miljard per jaar.

Voor alle werkzaamheden van den FAD geldt, dat zij „additioneel en van algemeen nut” moeten zijn, dat zij derhalve slechts mogen worden uitgevoerd, indien het particuliere bedrijfsleven voor een dergelijk werk niet in aanmerking komt en indien deze werken niet in het belang van enkele groepen of vereenigingen, doch ten bate van de geheele volkshuishouding worden uitgevoerd. Het is in individuele gevallen practisch niet steeds gemakkelijk na te gaan, wanneer de arbeidsdienst met de werkzaamheden van het particuliere bedrijfsleven parallel loopt, waardoor tewerkstelling van krachten nieuwe werkloosheid veroorzaakt, of wanneer het algemeen nut al dan niet is gebaat. Machines en grotere werktuigen zullen, indien mogelijk, niet worden gebruikt; op deze wijze zullen b.v. bij de omvangrijke grondwerken geen locomotieven worden gebezigd, omdat men vóór alles zooveel mogelijk handenarbeid wil doen verrichten.

De FAD heeft tot begin Augustus op het gebied van de bodemverbetering door 4663 z.g. „Masznahmen” (d.z. opdrachten tot het verrichten van arbeid) ruim 23 miljoen dagtaken doen verrichten, op het gebied van den wegebouw door 3845 „Masznahmen” ruim 13,8 miljoen dagtaken en op het gebied van den boschbouw door 1283 „Masznahmen” ruim 5,3 miljoen dagtaken. In den loop van 1933 steeg de gemiddelde prestatie in sterkere mate. dan het aantal vrijwillige arbeiders, waaruit mag worden afgeleid, dat de intensiteit van den arbeid toeneemt.

Bij het onderzoek naar het vraagstuk der kosten, dient niet uit het oog te worden verloren, dat de

arbeidsdienst reeds direct de beschikking had over een deel der middelen, die anders voor de jeugdige werkloozen zouden worden besteed en welke op gemiddeld R.M. 500 per werklooze mogen worden gesteld. De vrijwilligers van den arbeidsdienst of Rijksarbeiders, zooals zij tegenwoordig ook worden genoemd, vereischen een bedrag van M. 2.10 per dag, waarvan ongeveer 25 Pf. in contanten als zakgeld wordt uitbetaald. Men mag derhalve de kosten van een Rijksarbeider per jaar op R.M. 750—800 stellen. Het is, zooals vanzelf spreekt, op het oogenblik nog zeer moeilijk de kosten nauwkeurig te berekenen, omdat de gegevens voor de berekening b.v. van het in gereedschappen, werktuigen en gebouwen geïnvesteerde kapitaal (welke goederen aan slijtage onderhevig zijn) ontbreken en omdat de vergelijking tusschen de berekening van de rentabiliteit in het bedrijfsleven en in den vrijwilligen arbeidsdienst thans nog op zeer onnauwkeurige ramingen berust.

De juistheid van het stelsel van arbeidsdienst kan niet uitsluitend van economisch standpunt uit beoordeeld worden, want dit groote experiment moest wel ter hand worden genomen, daar het om het lot van de rijpere jeugd in Duitschland gaat en om de instandhouding van de opbouwende krachten voor het Deutsche bedrijfsleven. De FAD zal in de naaste toekomst in ieder geval tot taak hebben, de economische beginselen bij het werk steeds meer tot hun recht te doen komen, zoodat het gewenschte paedagogische doel met zoo min mogelijk kosten wordt bereikt.

AANTEKENINGEN.

Een beschouwing over de Engelsche geldpolitiek.

In de rede, welke de heer McKenna, Chairman van de Midland Bank, op 26 Januari jl. voor de aandeelhouders van zijn bank heeft gehouden, werd gewezen op de belangrijke wijziging, welke de denkbeelden op het gebied der geldpolitiek in de laatste jaren hebben ondergaan. Het geloof in de goede werking van den gouden standaard heeft in vele landen plaats moeten maken voor de overtuiging, dat slechts een geldwezen, gericht op stabiele koopkracht tegenover de goederen en diensten, gunstig voor de economische ontwikkeling kan worden geacht, en dat een gouden standaard alleen dan aanvaardbaar is, wanneer door een rationeel „management” gewaakt wordt, dat niet de stabiliteit van de geldwaarde wordt opgeofferd aan de stabiliteit van de wisselkoersen.

Zonder de economische opleving, welke zich in Engeland bemerkbaar maakt, uitsluitend aan monetaire factoren te willen toeschrijven, meent de heer McKenna toch wel, dat zij zonder de thans gevolgde geldpolitiek niet mogelijk zou zijn geweest. De spreker betoende zich met deze politiek ten zeerste ingenomen; teleurstelling, in het najaar van 1933 in een der Monthly Reviews van de Midland Bank geuit over het feit, dat de groothandelsprijzen in Engeland niet sterker gestegen zijn sinds het loslaten van den gouden standaard¹⁾, is in de rede van McKenna niet te vinden.

¹⁾ Zie de aantekening „Economisch herstel in de „Sterling Club” in E.-S.B. van 15 Nov. jl.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Jan./3 Feb. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	28 Jan./3 Feb. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	28.709	76.634	103.941	595	595	1.510	77.229	105.451
Rogge	17.225	39.048	26.838	3.000	8.000	500	47.048	27.338
Boekweit	1.002	1.877	4.075	—	—	25	1.877	4.100
Mais	25.589	123.599	120.895	11.739	31.669	37.806	155.268	158.701
Gerst	10.252	23.969	17.366	300	3.523	1.662	27.492	19.028
Haver	4.420	12.075	26.495	—	—	447	12.075	26.942
Lijnzaad	5.688	17.891	23.104	9.895	20.931	35.828	38.822	58.932
Lijnkoek	2.417	15.137	6.518	—	—	—	15.137	6.518
Tarwemeel	283	1.408	3.498	26	229	1.033	1.637	4.531
Andere meelsoorten	808	4.793	3.601	295	487	482	5.280	4.083

De bezwaren, tegen de Engelsche geldpolitiek aangevoerd, slaat McKenna niet hoog aan; hij zegt daaromtrent o.m. het volgende:

„We are told, for instance, with a fallacious reference to history, that well-established economic law is against it. Price, it is declared, is governed by supply and demand; artificial manipulation of money is an effort to interfere with the inexorable working of economic law, and must end in disaster. Language of this kind sounds alarming, but in truth it does not mean very much. No one disputes that price is governed by supply and demand, but the enunciation of this so-called law amounts to no more than saying that two and two make four. The law is of universal application, simply because economists give the name „price” to the result of the action of supply and demand — not to what the seller would like to get or the buyer to pay, but to what in the haggle between the two is ultimately agreed upon. Our present concern is not with economic truisms, but with the factors that go to make up demand and supply. One of the factors of demand, indeed in some respects the most important as the most subject to rapid variation, is the quantity of money available for the purchase of commodities, and it is entirely proper to ask consideration of the principle which should guide the central bank in determining what the quantity of money should be.

„Again, the critics of the policy of exercising control over the supply of money in accordance with trade requirements stigmatise the policy as artificial tampering with the value of the currency. They recognise that operations of the Bank of England are responsible for variation in the total quantity of money, and they admit that the quantity of money is a governing factor in the price level; but so long as these operations are based upon the more or less accidental changes in the gold stock they regard them as natural, whereas such operations become artificial if deliberately directed with reference to the price level. It appears to me that the critics really mean no more by the term artificial than that the conception of reasoned control of the price level is unfamiliar to them. When they become familiar with action by the Bank of England with a view to keeping the price level stable, they will call it natural.

„There is similar shrinking from recognition of the fact that inflation is sometimes desirable. The word inflation is in constant use as a term of reproach; but just as deflation may be good or bad according to the conditions at the time it is put into operation, so also with inflation. Not a voice has been heard in protest against the inflation we have experienced in the past two years. The fact that inflation has been undertaken quite deliberately on a large scale is simply ignored, and the fact that this inflation has been the most important element in our trade recovery receives no grateful recognition. The public are not in the habit of observing variations in the quantity of money as closely as variations in the Bank rate, but the figures of bank deposits show the great increase since February 1932 of nearly £300 millions. So much additional purchasing power has been put at the disposal of the public by the action of the Bank of England in buying first securities and later gold. We have seen a revival of business and a return to employment, accompanied by a comparatively slight rise in the price level; but as the recovery has not been attended by any of the dreaded horrors of uncontrolled inflation, no one recognises it for the deliberate inflation which it really is.”

Men vraagt zich af, of het woord „inflatie” hier niet gebezigd is in een rijkelijk verwarrende en ongebruikelijke beteekenis. Eene geldereatie, die volgens den spreker zelf leidt tot een hoogst gewenschte stabiliteit in de geldwaarde, kan men toch niet met het woord „inflatie” betitelen, ook al voegt men daar dan het woord „deliberate” bij. „*Verba valent usu*”; het gebruik is hier al te zeer door McKenna veronachtzaamd, hetgeen in deze tot zooveel misverstand aanleiding gevende materie gemakkelijk tot onredelijke kritiek kan leiden van de zijde van hen, die minder nauwkeurig weten te lezen en wien bij het enkele woord „inflatie” al de schrik op het lijf valt.

Onder het opschrift „Irrelevant Warnings” merkt McKenna het volgende op:

„Much of the scepticism regarding the practicability of wisely managing a currency with no fixed gold value is

due to false comparison with experiences of other countries. We are warned, for instance, of the perils of inflation by reminders of what happened to various currencies in central Europe after the war, whereas in fact the warning is quite irrelevant, for the fate of those currencies was the result of irresistible pressure on governments to spend limitless amounts without regard to taxable capacity or true borrowing resources. We are told, again, that the partial disappointment in America of great hopes based largely on freedom of monetary management is a heaven-sent warning to this country to return with the least possible delay to the only sound basis, gold. Here again the warning, which grossly under-rates the improvement actually achieved in America, is irrelevant. President Roosevelt has to battle against difficulties which our authorities are happily spared. He is called upon to bring about business recovery at the same time as he undertakes great social reforms which elsewhere have taken generations to achieve; and he is required to do so largely through the instrumentality of an unresponsive banking system, and in face of the problems created by inveterate habits of speculation and occasional proneness to panic and hoarding. The position has no parallel in this country.”

Tenslotte vraagt hij: „What, then, should be our monetary policy for the immediate future?”. Zijn antwoord luidt als volgt:

„Briefly, it should be to go on as we are going with the consistent maintenance of cheap and abundant money supplies. For the time being there is no need to concern ourselves with any metallic basis for our currency; the international situation seems unripe for the restoration of a universal monetary basis, and the gain from universality is the only consideration which should be allowed to tempt us back to a metallic standard. Before the war the gold standard was really a sterling standard, but after the war other countries, not equally equipped by economic conditions and national characteristics for the task of monetary management, came to play a leading part in controlling the gold stock. As a result gold has risen steadily in value, and country after country has been forced off the gold standard. Our own standard, based on the general commodity price level, is the one best suited to the needs of the great masses of population throughout the world, for not only is the pound sterling readily acceptable everywhere as a means of payment, but it is now managed with a view to ensuring that debtors shall be called upon to pay no more in value than they have borrowed. It is true that the restoration of exchange stability is much to be desired, but if the price to be paid for this convenience is too high we must be content to defer it. Meanwhile, until the world has learned how to secure exchange stability without jeopardy to stability of purchasing power, our inflexible task must be to demonstrate that wise management of a monetary unit with no fixed attachment to gold is both practicable and in its results highly beneficial.”

Van herstel van den gouden standaard wil McKenna dus thans niet weten. In hoeverre Roosevelt's nieuwe goudwet en de daaraan voorloopig gegeven uitvoering verandering zal brengen in de houding van dezen grooten bankleider, die niets voor een „automatic gold standard” gevoelt en die alleen een verstandig gehanteerden gouden standaard aanvaardbaar acht, zal vermoedelijk afhangen van de waarborgen, die thans voor een dergelijk geldstelsel kunnen worden verstrekt. Het ziet er nog niet naar uit, dat de verwezenlijking van deze waarborgen naderbij is gekomen en het is dus te verwachten, dat wij eerlang van de zijde van de Midland Bank nog eenige kritische beschouwingen zullen vernemen aan het adres dergenen, die geen zoo spoedig mogelijk herstel van den gouden standaard gewenscht achten, zelfs al zouden bedoelde waarborgen ontbreken.

Voortdurend toch dient bij dit vraagstuk in het oog te worden gehouden, dat een ontijdige en met onvoldoende waarborgen omkleede terugkeer van de verschillende „papierlanden”, inzonderheid van Engeland en Amerika, tot den gouden standaard, de rust in de wereld veeleer nog verder zal verstoren, dan deze herstellen.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De Zichtbare Voorraden per 31 December 1933 zijn volgens Czarnikow:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Duitschland	1.232.000	1.267.000	1.697.000
Tsjecho-Slowakije	456.000	569.000	782.000
Frankrijk	730.000	762.000	785.000
Nederland	371.000	291.000	301.000
België	177.000	175.000	209.000
Hongarije	123.000	103.000	110.000
Polen	388.000	458.000	466.000
U.K. Geïmp. Suiker	378.000	385.000	166.000
„ Binnenl. „	149.000	105.000	61.000
Europa.....	4.004.000	4.115.000	4.577.000
Ver. Staten alle havens ..	218.000	250.000	243.000
Cubaansche havens	392.000	608.000	732.000
Cuba binnenland (Geraamd) ..	970.000	1.000.000	950.000
Java	2.747.000	2.881.000	2.147.000
Totaal.....	8.331.000	8.854.000	8.649.000
waarvan geblokkeerd	1.890.000	3.657.000	2.204.000

De Nederlandsche kapitaalmarkt in 1933.

Hieronder laten wij de gebruikelijke gegevens betreffende het jaartotaal van de emissies in 1933 volgen. Men ziet daaruit, dat ook in het afgelopen jaar de emissiebedrijvigheid heeft gestaan in het teeken der depressie en dat vrijwel over de geheele linie een verdere afnemering te constateeren valt.

In vergelijking tot de haussejaren valt uiteraard de grootste achteruitgang in het emissiebedrijf waar te nemen met betrekking tot de emissies van buitenlandse fondsen en van aandeelen. De buitenlandse emissies waren dit jaar miniem; zij betroffen slechts één enkele uitgifte van Fransche Spoorwegobligatiën. De emissie van aandeelen was reeds ten vorigen jare op een laagtepunt aangeland, dat nauwelijks meer voor vermindering vatbaar was; de geringe stijging van dit jaar speelt geen rol.

Van eenig werkelijk herstel van die deelen van de emissiemarkt, die voor het conjunctuurverloop van ons land essentieel zijn, kan dus nog in geen enkel opzicht worden gesproken.

	Jaartotaal Aandeelen rentedr. fondsen	
	In f 1000	In f 1000
Staatsleeningen ¹⁾	f 309.123	f 309.123
Prov. en Gem. Leeningen ²⁾	34.575	34.575
Bank- en Credietinst. „	2.910	2.910
Mijnbouwondern. „	375	375
Diversen	2.558	1.613
Spoorweg-Mijen ³⁾	9.350	9.350
Kerkel. Leeningen ⁴⁾ „	3.090	3.090
	f 361.981	f 359.993

¹⁾ Exclusief schatkistbiljetten en -promessen, waarvan in 1933 f 84.983.000 (nom.) meer werden uitgegeven dan afgelost; en exclusief conversie f 185.877.000 (waarvan f 22.499.700 nieuw geleend) (nom.).

²⁾ Exclusief conversie f 16.901.000 (nom.).

³⁾ Dit bedrag bedraagt f 9.350.000, doordat de emissie van de 5% obl. leening der Cie. des Chemins de Fer du Midi ad Fr. Frs. 100.000.000 à 93½% (f 9.350.000) abusievelijk onder de conversies werd vermeld. Het totaal der emissies is dienovereenkomstig hooger, het bedrag der conversies lager. Exclusief conversie f 19.500.000 (nom.) (Frankrijk).

⁴⁾ Exclusief conversie f 50.000 (nom.).

Emissies in miljoenen Guldens.

	Totaal (Nieuw kap. + Convers.)	Nieuw kapitaal	Conversies	Nederl. en Koloniën		Buitenland		Aandeelen		Obligatiën	
				Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal
1925	516	297	219	175	59	122	41	64	22	233	78
1926	899	470	429	196	42	274	58	73	16	397	84
1927	540	494	46	158	32	336	68	93	19	401	81
1928	715	667	48	364	55	303	45	338	51	329	49
1929	544	460	84	327	71	133	29	287	62	173	38
1930	662	598	64	349	58	249	42	29	5	569	95
1931	807	336	474	292	88	41	12	11	3	322	97
1932	719	439	280	415	95	24	5	0.7	0.2	438.5	99.8
1933	584	362	222	353	98	9	2	2	0.6	360	99.4

Behoudens de leeningen van de Spoorwegmaatschappijen (Frankrijk), betroffen alle in 1933 in Nederland uitgegeven emissies, incl. de conversies, Nederlandsche leeningen.

Koffie-statistiek over Januari 1934.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Januari de aanvoer geweest is als volgt:

	1934 bn.	1933 bn.	1932 bn.
in Europa	1.063.000	964.000	952.000
„ Ver. Staten van Amerika ..	1.071.000	825.000	1.111.000
Totaal.....	2.134.000	1.789.000	2.063.000

De Afleveringen in Januari waren:

	1934 bn.	1933 bn.	1932 bn.
in Europa	913.000	810.000	1.070.000
„ Ver. Staten van Amerika ..	1.109.000	904.000	1.043.000
Totaal.....	2.022.000	1.714.000	2.113.000

Vanaf 1 Juli tot 31 Januari waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 13.064.000 balen tegen 10.520.000 balen in 1932/33 en 13.271.000 balen in 1931/32, terwijl de Afleveringen bedroegen 12.905.000 balen tegen 12.255.000 balen in 1932/33 en 13.078.000 balen in 1931/32.

De zichtbare voorraad was op 1 Februari in Europa 2.207.000 balen tegen 2.057.000 balen op 1 Januari. In Amerika bedroeg hij 1.038.000 balen tegen 1.076.000 balen op 1 Januari. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 Februari 3.245.000 balen tegen 3.133.000 balen op 1 Januari. Hij bedroeg op 1 Februari 1933 — 2.810.000 balen en op 1 Februari 1932 — 4.004.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Februari 7.715.000 balen tegen 7.588.000 balen op 1 Januari en 5.647.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 Februari en 1 Januari nog niet bekend zijn, doch die op 1 Februari 1933 bedroegen 21.450.000 balen).

ONTVANGEN BOEKEN.

Die niederländische Währung von 1914—1925 door Dr. Alexander Solz. (Frankfurt a. Main 1932; Verlag der Universitätsbuchhandlung Blazek & Bergmann).

Werkverschaffing is mogelijk en dringend noodzakelijk door Dr. W. L. Valk. (Den Haag 1932; N.V. Boekh. & Uitgevers Mij v/h W. P. van Stockun & Zoon).

Onderzoek naar het slagersbedrijf te Utrecht I en II. Bedrijfsuitkomsten. Stichting Economisch Instituut voor den Middenstand. ('s-Gravenhage 1932. Prijs elk f 1.25).

Crisisprogram en Statuten door F. E. Evers. (Den Haag; Uitgave Katholiek-Democratische Bond. Prijs f 0.25).

Statistieken van het goederenvervoer door Dr. Joh. J. Hanrath. (Groningen, den Haag, Batavia 1932; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij N.V. Prijs f 4.50 geb.).

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk. { Disc. Wissels. 2 1/2 19 Sept. '33	Lissabon 5 1/2 8 Dec. '33
{ Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 1/2 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia 4 1/2 16 Aug. '33	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado 7 1/2 20 Juli '31	Parijs 2 1/2 9 Oct. '31
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest 6 5 Apr. '33	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel 3 1/2 13 Jan. '32	Rome 3 11 Dec. '33
Budapest 4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm ... 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta 3 1/2 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 3 6 Mei '33	Weenen 5 23 Mrt. '33
Helsingfors 4 1/2 20 Dec. '33	Warschau... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

Data	1934				1933	1932	1914
	3 Febr.	29 Jan./ 3 Febr.	22/27 Jan.	15/20 Jan.	30 Jan./ 4 Febr.	1/6 Febr.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	3/8-1/2	3/8-1/2	3/8-1/2	5/16-1/2	1/4-1/2	2-3/8	3 1/8-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/2-1	2 1/2-5	1 3/4-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld	4 1/4-5 3/8	4 1/4-5 3/8	4-5 1/4	4-5 1/4	4 3/8-5 3/4	7 1/4-8 1/2	—
Part. disc. Warenw...	4-5 1/2	4-5 1/2	4-5 3/4	4-5 3/4	4 1/4-5 1/4	7-9	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1	1	1	1	1-1/4	2 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 2 Febr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
30 Jan. 1934	1.55 1/2	7.78 1/2	58.97 1/2	9.78 1/2	34.69	100 5/8
31 " 1934	1.55 5/8	7.76 1/2	58.98	9.78 1/2	34.70	100 5/8
1 Febr. 1934	1.52 1/2	7.65 3/4	59.04	9.78 1/2	34.70	100 5/8
2 " 1934	1.53 1/2	7.55 3/4	59.03	9.78 1/2	34.75	100 5/8
3 " 1934	1.54 1/2	7.60	59.06	9.79 1/2	34.77 1/2	100 5/8
5 " 1934	1.57 1/2	7.77	58.95	9.79	34.75	100 5/8
Laagste d.w.1)	1.50 1/2	7.51	58.70	9.77 1/2	34.65	100
Hoogste d.w.1)	1.59	7.82	59.12 1/2	9.79 1/2	34.81	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
30 Jan. 1934	48.23	—	7.37 1/2	1.48	13.08	20.—
31 " 1934	48.23	—	7.38	1.48	13.07 1/2	20.05
1 Febr. 1934	48.17	—	7.37 1/2	1.48	13.08	20.10
2 " 1934	48.16	—	7.38	1.48	13.08	20.12 1/2
3 " 1934	48.16	—	7.38	1.48	—	—
5 " 1934	48.24	—	7.37 1/2	1.48	13.09	20.10
Laagste d.w.1)	48.10	—	7.35	1.45	13.02 1/2	19.90
Hoogste d.w.1)	48.27 1/2	28.—	7.40	1.53	13.12 1/2	20.25
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
30 Jan. 1934	40.20	34.90	39.20	3.42 1/2	40 1/4	1.55
31 " 1934	40.10	34.70	39.05	3.42 1/2	40	1.55 1/2
1 Febr. 1934	39.50	34.20	38.50	3.37 1/2	39 7/8	1.53
2 " 1934	39.—	33.80	38.—	3.32 1/2	39 1/2	1.53
3 " 1934	39.30	34.—	38.25	3.35	39 3/8	1.55
5 " 1934	40.—	34.70	39.—	3.42 1/2	39 1/2	1.56
Laagste d.w.1)	38.75	33.50	37.75	3.27 1/2	38	1.50
Hoogste d.w.1)	40.40	35.—	39.35	3.47 1/2	41	1.58
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
30 Jan. 1934	5.00	6,29 1/2	37,95	64,38
31 " 1934	5,03 1/2	6,36	38,10	65,—
1 Febr. 1934	4,98 1/2	6,39 1/2	38,55	65,30
2 " 1934	4,88	6,24	37,70	63,82
3 " 1934	4,93 1/2	6,33 1/2	38,25	64,65
5 " 1934	4,93 1/2	6,18 1/2	37,30	63,27
6 Febr. 1933	3,43 9/16	3,90 9/16	23,78	40,20
Muntpariteit..	4,86	3,90 5/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	20 Jan. 1934	27 Jan. 1934	29 Jan. 1934	3 Feb. 1934	3 Feb. 1934
		Laagste	Hoogste			
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2
Athene	Dr. p. £	572 1/2	545	525	545	525
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ...	Pen. p. £	18	18	17 1/2	18	17 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	36 1/2	36 1/2	27 1/2	28 1/2	28 1/2
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 3/32	1/6 3/32	1/6 1/10	1/6 1/10	1/6 3/32
Constantin..	Piast. p. £	650	650	630	650	635
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/6 1/8	1/5 13/16	1/5 5/8	1/6 1/8	1/5 13/16
Kobe	Sh. p. yen	1/2 11/32	1/2 1/4	1/2 3/16	1/2 1/8	1/2 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110 1/2	109 1/8
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18 1/2	18
Montevideo ..	d. per £	37	37	37	38 1/2	38
Montreal ..	\$ per £	5.04 1/2	5.01	4.94	5.08	4.97 1/2
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 1/8	4 1/8	4 1/8	4 1/8	4 1/8
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/4 7/16	1/4	1/3 7/8	1/4 7/8	1/4 3/16
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/32	2/4 1/32	2/3 15/16	2/4 3/10	2/4 3/32
Valparaiso 1).	\$ per £	—	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	27 7/8	27 7/8	26 3/4	28 1/8	27 1/4

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

30 Jan. 1934..	Londen 1) N.York 2)	30 Jan. 1934....	Londen
19 9/16	44 3/8	132/10	132/10
19 1/2	44	133/1	133/1
19 7/10	43 5/8	135/6	135/6
19 1/2	43 3/8	139/6	139/6
19 13/16	44 1/8	138/3	138/3
19 5/8	44	140/—	140/—
16 13/16	25 7/8	119/9	119/9
24 1/16	59	84/10 3/4	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	23 Jan. 1934	31 Jan. 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 53.295.668,38	f 45.308.454,77
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ultimo December 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	" 205.925,88	" 2.111.533,75
Voorsch. op ultimo December 1933 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 1.149.966,48	" 1.149.966,48
Id. aan Suriname.....	" 3.059.174,63	" 3.059.174,63
Id. aan Curaçao.....	" 245.959.278,36	" 246.747.002,96
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 13.261.851,13	" 13.312.856,13
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 4.868.947,42	" 4.888.591,92
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld- leeningen aan gemeenten (saldo)....	" 102.572.295,15	" 102.456.266,15
	" 32.534.901,20	" 35.584.032,20
	" 18.756.036,41	" 18.774.494,81
	" 51.619.046,77	" 51.593.286,77

Verplichtingen.

Vorderingen:	27 Jan. 1934	3 Febr. 1934
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkestbiljetten in omloop.....	f 384.644.000,—	f 384.644.000,—
Schatkestpromessen in omloop.....	" 87.100.000,—	" 87.100.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.387.640,—	" 1.384.871,—
Schuld op ultimo December 1933 a/d gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fonds. alsmede op. op die bel. en op de verm. bel.	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	" 16.646.986,30	" 15.367.786,90
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	" 115.128.994,17	" 121.620.634,20
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 78.130.058,49	" 80.820.168,17

1) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	27 Jan. 1934	3 Febr. 1934
Saldo Javasche Bank.....	f 1.566.000,—	f 3.156.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 246.296.000,—	" 251.155.000,—
Schatkestpromessen	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schatkestbiljetten	" 15.540.000,—	" 10.040.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 1.142.000,—	" 1.142.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 1.469.000,—	" 1.469.000,—
Voorschot van de Javasche Bank....	" 2.628.000,—	" 2.065.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
6 Jan. 1934..	707	1.203	480	584	2.488
31 Dec. 1933..	705	1.268	398	736	2.351
23 " 1933..	698	1.044	418	736	2.450
16 " 1933..	696	1.049	417	734	2.415
9 " 1933..	696	1.117	418	722	2.422
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH				
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		WITTE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 KG. Broek op Langendijk		ROODE KOOL 1e kwal. 1-5 pond. per 100 KG. Broek op Langendijk		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam		
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—	
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,5	108,—	116,1	72,90	94,1	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,9	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,4	48,4
1933	5,01 ⁵	29,2	3,54	27,1	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	0,82	18,0	2,30	17,4	2,60	15,1	52,—	55,9	49,50	63,9	63,9
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	1,49	32,8	8,69	65,6	1,87	10,8	70,—	75,3	40,—	51,6	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	1,28	28,1	8,98	67,8	1,29	7,5	68,—	73,1	34,—	43,9	43,9
Maart "	5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	1,68	36,9	12,26	92,6	1,78	10,3	67,—	72,0	32,—	41,3	41,3
April "	5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	36,1	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	33,5	33,5
Juni "	5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	43,9	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8	35,50	45,8	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,—	66,7	40,50	52,2	52,2
Sept. "	5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,—	59,1	42,50	54,8	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,—	54,8	44,—	56,8	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	1,06	23,3	4,10	31,0	—	—	53,—	57,0	46,—	59,3	59,3
Dec. "	4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	0,84	18,5	3,99	30,1	3,02	17,5	53,—	57,0	46,—	59,3	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	0,67	14,7	3,38	25,5	3,02	17,5	50,50	54,3	44,75	57,7	57,7
Febr. "	4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	0,60	13,2	2,06	15,5	2,51	14,6	49,25	53,0	45,—	58,1	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁵	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	0,61	13,4	1,29	9,7	3,11	18,0	46,50	50,0	46,—	59,3	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77 ⁵	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9	61,9
Juli "	5,82 ⁵	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6	62,6
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5	63,5
Sept. "	4,95	28,8	3,47 ⁵	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0	54,—	69,7	69,7
Oct. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5	54,25	70,0	70,0
Nov. "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	1,26	27,3	2,23	16,8	—	—	59,50	64,0	54,37 ⁵	70,2	70,2
Dec. "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	0,97	21,3	2,56	19,3	1,76	10,2	60,75	65,3	53,50	69,0	69,0
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	3,65	80,2	2,30	17,4	3,08	17,9	62,50	67,2	53,75	69,4	69,4
29 " "	4,75	27,6	2,80	21,4	62,50	27,0	59,00	25,0	136,00	29,4	3,93	86,4	2,30	17,4	3,10	18,0	64,— ⁵	68,8	54,— ⁵	69,7	69,7
5 Febr. "	3,60	20,9	2,70	20,7	62,50	27,0	58,00	24,6	134,50	29,1	3,88	85,3	1,98	14,9	2,90	16,8	64,— ⁵	68,8	54,— ⁵	69,7	69,7

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74,5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63 K.G. Zuid-Russische. 4) 26 Jan. 5) 3 Febr. 6) 25 Jan. 7) 1 Febr. 8) 2 Febr.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN				
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33,9 ^o Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto					
	fl.	%	\$	%	\$cts.	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%			
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5	51,5
Jan. 1932	8,25	76,3	0,71	42,3	5,25	35,3	6,65	28,6	5,09	17,4	3,38	36,2	16,50	30,0	9,00	30,5	11,63	33,5	7,10	59,2	59,2
Febr. "	8,25	76,3	0,71	42,3	4,92 ⁵	33,1	6,90	29,7	5,31	18,1	3,51	37,6	16,25	29,5	9,00	30,5	11,75	33,9	7,25	60,4	60,4
Maart "	8,35	77,2	0,71	42,3	4,62 ⁵	31,1	6,90	29,7	5,37	18,3	3,30	35,3	16,50	30,0	8,75	29,7	10,25	29,5	7,40	61,7	61,7
April "	8,65	80,1	0,86	51,2	4,34	29,2	6,25	26,9	5,08	17,4	3,08	33,0	16,50	30,0	9,00	30,5	9,25	26,7	7,40	61,7	61,7
Mei "	8,30	76,9	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,57	15,6	2,76	29,5	15,75	28,6	8,25	28,0	8,88	25,6	7,40	61,7	61,7
Juni "	8,25	76,3	0,86	51,2	4,25	28,6	5,25	22,6	4,44	15,2	2,55	27,3	15,25	27,7	7,75	26,3	9,—	25,9	7,40	61,7	61,7
Juli "	8,10	75,0	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,97	17,0	2,77	29,6	16,00	29,1	8,50	28,8	9,75	28,1	—	—	—
Aug. "	7,80	72,2	0,86	51,2	4,30	28,9	7,35	31,6	5,71	19,5	3,33	35,6	15,75	28,6	8						

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN													
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks- kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62.1/6	100,0	36.8/6	100,0	26.1/7-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36.3/6	100,-	85/6	100,-	32 ¹ / ₈	100,0
1926	1,98	85,7	—	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58.1/-	93,5	31.1/6	85,3	29.0.17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34.2/6	94,3	85/-	99,5	28 ¹ / ₈	89,3
1927	2,03	87,9	—	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55.14/-	89,7	24.4/-	66,4	29.0.4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28.10/-	78,8	85/-	99,5	26 ³ / ₄	83,3
1928	2,11	91,3	—	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63.16/-	102,8	21.1/-	57,8	22.7.5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25.5/6	69,9	85/-	99,5	26 ¹ / ₈	81,1
1929	2,05	88,7	—	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75.14/-	121,9	23.5/-	63,8	20.3.15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24.17/6	68,8	85/-	99,5	24 ¹ / ₈	76,2
1930	1,66	71,9	—	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54.13/-	88,0	18.1/6	49,6	14.2.5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16.17/-	46,6	85/-	99,5	17 ¹ / ₈	55,4
1931	1,34	58,0	—	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36.5/-	58,4	12.1/-	33,1	11.0.1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11.10/6	31,9	92/6	108,2	13 ³ / ₈	41,6
1932	0,94	40,7	—	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22.17/-	36,8	8.12/-	23,6	9.7.2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9.16/-	27,1	118/-	138,0	12 ⁷ / ₈	40,1
1933	0,61	26,4	0,96	—	20,20	36,1	3,71	40,4	22.2/6	35,6	7.17/6	21,6	13.1.18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10.12/6	29,4	124 ⁷ / ₈	145,8	12 ³ / ₈	38,5
Jan. '32	1,16	50,2	—	—	25,75	46,0	4,71	51,3	27.14/6	44,7	10.14/-	29,4	9.8.18/-	37,8	41/6	56,8	42/-	62,7	10.6/6	28,5	120/3	140,7	13 ⁷ / ₈	43,2
Febr. "	1,34	58,0	—	—	27,75	49,6	3,79	41,3	26.4/-	42,2	10.5/-	28,1	9.9.26/-	37,9	41,6	56,8	40/-	59,7	10.-/-	27,6	119/6	139,9	14	43,6
Mrt. "	0,98	42,4	—	—	23,65	42,2	3,42	37,3	24.18/-	40,1	9.9/-	25,9	9.6.6/-	36,8	44/-	60,3	40/-	59,7	9.11/-	26,4	114/-	133,5	13 ³ / ₄	42,8
Apr. "	0,99	42,9	—	—	19,60	35,0	2,77	30,2	23.8/-	37,7	8.16/6	24,2	8.4.15/6	32,4	45/-	61,6	37/6	56,0	9.2/-	25,2	110/3	129,0	13 ¹ / ₈	40,9
Mei "	0,82	35,5	—	—	19,65	35,1	2,88	31,4	21.6/-	34,3	8.-/-	22,0	8.9.13/6	34,2	44/-	60,3	37/6	56,0	9.9/-	26,1	112/9	132,0	12 ⁶ / ₈	39,3
Juni "	1,11	48,1	—	—	24,25	43,3	3,08	33,5	20.12/6	33,2	7.5/-	19,9	8.4.9/-	32,3	44/-	60,3	37/6	56,0	8.13/-	23,9	113/6	132,7	12 ⁶ / ₈	39,3
Juli "	0,96	41,6	0,45	—	19,55	34,9	3,12	34,0	19.2/6	30,8	7.3/6	19,7	9.0.17/6	34,7	42/6	58,2	37/-	55,2	8.6/6	23,0	116/-	135,7	12 ⁶ / ₈	38,5
Aug. "	0,76	32,9	0,58	—	17,90	32,0	3,72	40,6	22.4/6	35,8	7.17/6	21,6	10.1.-/-	38,6	42/-	57,5	36/6	54,5	9.13/6	26,7	118/6	138,6	12 ¹ / ₈	39,9
Sept. "	0,84	36,4	0,65	—	19,70	35,2	4,64	50,5	25.8/-	40,9	9.10/6	26,1	10.9.6/6	41,8	42/-	57,5	35/-	52,2	11.2/-	30,7	118/9	138,8	13	40,5
Oct. "	0,82	35,5	0,73	—	25,50	45,5	5,73	62,4	22.5/6	35,9	8.7/-	22,9	10.5.13/6	40,4	41/-	56,2	34/6	51,5	10.8/6	28,8	121/6	142,1	12 ¹ / ₂	38,9
Nov. "	0,81	35,1	0,78	—	26,50	47,3	6,65	72,4	21.19/-	35,4	8.4/6	22,6	10.4.7/6	39,9	40/-	54,8	34/6	51,5	10.8/-	28,7	125/9	147,2	12 ⁵ / ₈	38,3
Dec. "	0,73	31,6	0,85	—	22,55	40,3	5,12	55,7	19.12/6	31,6	7.9/6	20,5	10.0.16/6	38,4	39/-	53,4	34/6	51,5	10.7/-	28,6	125/9	147,2	11 ¹ / ₂	35,8
Jan. '33	0,73	31,6	0,89	—	21,75	38,8	4,27	46,7	19.17/-	32,0	7.8/-	20,3	10.0.1/6	38,1	40/6	55,5	34/6	51,5	9.19/-	27,5	122/8	143,5	11 ¹ / ₈	36,4
Febr. "	0,65	28,1	0,91	—	20,60	36,8	4,35	47,4	20.3/-	32,5	7.7/-	20,2	10.4.7/6	39,9	43/-	58,9	34/-	50,7	9.15/-	27,0	120/5	140,8	11 ¹ / ₈	37,2
Mrt. "	0,53	22,9	0,99	—	19,40	34,6	2,80	30,5	20.-/6	32,3	7.10/-	20,6	10.4.18/3	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10.7/-	28,6	120/5	140,8	12 ⁷ / ₈	38,7
Apr. "	0,54	23,4	1,-	—	18,55	33,1	2,07	22,6	20.11/6	33,1	7.12/6	20,9	10.9.17/-	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10.8/6	28,8	120/1	140,4	13 ¹ / ₈	39,9
Mei "	0,52	22,5	1,-	—	21,80	38,9	2,49	27,1	23.6/6	37,6	8.6/-	22,9	12.8.17/6	42,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10.13/-	29,4	123/6	144,4	13 ¹ / ₄	41,2
Juni "	0,52	22,5	1,-	—	23,50	42,0	2,50	27,2	25.7/-	40,8	9.4/-	25,3	15.1.0/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11.12/6	32,1	122 ³ / ₄	143,0	13 ¹ / ₄	41,2
Juli "	0,55	23,8	1,-	—	18,50	33,0	2,60	28,3	25.16/-	41,6	9.2/-	25,0	14.8.1/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12.1/-	33,3	123 ¹ / ₀	144,9	12 ⁷ / ₈	38,7
Aug. "	0,63	27,3	1,-	—	18,90	33,8	3,57	38,9	24.5/-	39,1	8.4/6	22,6	14.5.3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11.7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,4
Sept. "	0,66	28,6	0,95	—	18,40	32,9	3,91	42,6	22.16/6	36,8	7.16/-	21,4	14.0.17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10.18/6	30,2	130/11	153,1	11 ¹ / ₈	37,2
Oct. "	0,68	29,4	0,90	—	19,45	34,7	4,68	51,0	22.1/-	35,5	7.14/-	21,1	14.5.5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10.13/-	29,4	131/1	153,3	11 ⁷ / ₈	37,0
Nov. "	0,65	28,1	0,90	—	20,80	37,1	5,80	63,2	20.6/6	32,7	7.13/6	21,1	15.0.9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9.19/6	27,6	128 ⁵ / ₈	150,1	12 ¹ / ₄	38,1
Dec. "	0,60	26,0	1,-	—	20,40	36,4	5,47	59,6	21.1/-	33,9	7.12/-	20,9	15.3.8/-	58,6	40/6	55,5	36/-	53,7	9.19/-	27,5	126 ² / ₈	147,6	12 ¹ / ₂	39,1
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	—	20,40	36,4	5,05	55,0	21.7/-	34,4	7.7/-	20,2	14.8.3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9.12/-	26,5	129/6	151,5	12 ³ / ₄	39,7
29	0,47	20,3	1,-	—	21,25	37,9	5,10	55,6	21.12/-	34,8	7.8/-	20,3	14.4.16/-	55,3	38/6	52,7	36/-	53,7	9.9/6	26,2	132 ⁵ / ₈	154,9	12 ¹ / ₂	38,9
5 Febr. "	0,469	19,9	1,-	—	21,50	38,4	4,35	47,4	20.15/-	33,4	7.3/6	19,7	13.8.1/6	53,0	37/-	50,7	36/-	53,7	9.-/6	24,9	140/-	163,7	12	37,4

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2. van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		S T E E N E N binnenmuur per 1000 stuks		buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'ladam per 100 K.G.		THEE Af. N.-I. thee v. Java en Sumatra thee p. 1/2 KG.		INDEXCIJFER	
	f.	%	f.	%	f.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	Sh.	%	f.	%	cts.	%	100.0	100.0
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	98,0	102,6
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12	102,0	82,75	97,9	87,5	109,1
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	97,4
1929	146,00	91,4	14,-	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,-	69,3	69,25			

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Februari 1934.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 23.405.544,23 Bijbnk. „ 481.092,14 Ag.sch. „ 4.258.983,82	f	28.145.620,19
Papier o. h. Buitenl. in disconto		„	—
Idem eigen portef.	f 1.402.500,—	„	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	„	1.402.500,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 100.381.111,35 ¹⁾ Bijbnk. „ 3.850.051,23 Ag.sch. „ 41.673.915,03	f	145.905.077,61
Op Effecten	f 143.673.424,13 ¹⁾	„	—
Op Goederen en Spec.	„ 2.231.653,48	„	145.905.077,61 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk		„	—
Munt, Goud	f 106.713.185,—	„	—
Muntmat., Goud	„ 785.383.597,74	„	—
	f 892.096.782,74	„	—
Munt, Zilver, enz.	„ 26.378.891,95	„	—
Muntmat., Zilver	„	„	918.475.674,69 ²⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfond		„	21.215.717,83
Gebouwen en Meub. der Bank		„	5.000.000,—
Diverse rekeningen		„	11.834.679,50
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)		„	18.331.195,17
	f	1.150.410.464,99	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefond		3.749.272,82
Bijzondere reserve		5.000.000,—
Pensioenfond		8.782.090,37
Bankbiljetten in omloop		905.829.000,—
Bankassigatiën in omloop		162.555,61
Rek.-Cour. { Het Rijk f 25.325.034,75 saldo's: { Anderen „ 177.122.724,49		202.447.759,24
Diverse rekeningen		4.439.786,95
	f	1.150.410.464,99

Beschikbaar metaalsaldo f 475.716.835,53
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.189.292.090,—

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
²⁾ Waarvan in het buitenland „ 6.651.146,63

Voornaamste posten in duizenden guldens:

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
5 Febr. '34	106713	785.384	905.829	202.610	475.717	83
29 Jan. '34	106713	812.527	889.496	245.892	492.880	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
5 Febr. 1934	28.146	—	145.905	1.403	11.835
29 Jan. 1934	28.290	—	144.893	1.403	11.449
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.**JAVASCHE BANK.**

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Feb. '34 ²⁾	150.160	—	189.200	28.510	63.076
27 Jan. '34 ²⁾	145.440	—	189.640	26.490	58.988
6 Jan. 1934	108.379	35.067	191.081	27.894	55.856
30 Dec. 1933	108.377	34.611	186.435	28.347	57.074
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
3 Feb. '34 ²⁾	1.010	67.690	—	12.980	69
27 Jan. '34 ²⁾	600	69.760	—	14.320	67
6 Jan. 1934	1.002	9.009	54.525	14.964	66
30 Dec. 1933	903	9.001	53.083	12.414	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.**BANK VAN ENGELAND.**

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
		Disc. and Advances	Securities		
31 Jan. 1934	191.796	366.662	84.241	8.178	11.318
24 „ 1934	191.722	364.213	86.605	8.098	13.500
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
31 Jan. '34	77.058	25.154	100.594	37.807	85.134	52,0
24 „ '34	78.793	12.815	118.060	36.906	87.509	52,1
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**BANK VAN FRANKRIJK.**

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
26 Jan. '34	77.055	503	16	5.600	1.114	2.893	3.200
19 „ '34	77.161	528	17	5.052	1.127	2.914	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culieren
26 Jan. '34	6.119	2.194	79.474	46	2.224	15.836
19 „ '34	6.119	2.203	79.694	155	2.026	15.349
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.**DUITSCHER RIJKSBANK.**

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Jan. 1934	376,2	23,4	6,9	2.844,8	80,8
23 „ 1934	380,3	30,6	13,1	2.634,8	62,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
31 Jan. 1934	299,7	589,3	3.458,4	497,6	240,2
23 „ 1934	288,6	563,4	3.229,6	537,1	237,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 23 Jan. 1934, resp. 37, 47 mill.**NATIONALE BANK VAN BELGIË.**

Data	Goud en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
								Schatkist	Partic.
1 Febr. 1934	2.746	68	763	37	347	40	3.453	136	403
25 Jan. 1934	2.745	68	769	35	347	40	3.398	113	486

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	„Other cash“ ¹⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
17 Jan. '34	3.560,3	2.611,3	244,9	101,3	111,9
10 „ '34	3.566,3	2.644,9	250,6	103,7	113,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
17 Jan. '34	2.431,8	2.959,6	3.036,9	145,1	59,3	63,5
10 „ '34	2.431,7	2.998,8	3.007,1	144,9	59,3	63,6

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

³⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes, or a Bank's own Federal Reserve bank notes.**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
10 Jan. '34	21	8.209	8.179	1.983	15.865	4.343
3 „ '34	25	8.385	8.200	1.923	16.015	4.351

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.